

libertatis privilegio priuabatur. a filius ingratus pntibus vinculis carceralibus artabatur. a miles ingratus hospitia amico stigmatibus perpetuis notabatur.

Capitulum 1A. Lco. 18A.

Magna enim sunt iudicia tua dñe a ienarrabilia vba tua ppter hoc indisciplinate anime extrauerunt. Dux ei persuasum hñt iniqui posse dñati natiom tue scē vinculis tenebrarū a longe noctis cōpedia. indui sē tectis fugitiuū ppter tue providentiā iacuerunt vel placuerunt a latuerunt. Ad cōmendationē diuine gubernacionis a excellētiā sapientie increate agit auctor in postrema parte sui de spālī protectiōne generis iudayci. qđ deus sibi adoptauerat. a de miraculosa deicōne generis egiptiaci qđ filios israhel captiuauerat multis ānis. Afflxit autem deus egiptios decē plagis. Inter quas inferebantur quedam per bestias a aialia qñ. s. illi supueit seua bestiarū ira moysi b' pūsoz colubroz exēmiabant. ac draconū a locustarū iuasiōib' attriti irremediabilē torq̄bant. Alique per res insensatas a elementa a alique per corpora supcelestia vtpote i aqz nouo imisso gñe ac grandimbis a pluuijs desup immissis: seua trucidati itēmp cōs sic supē dñi fuit. Id postq̄ auctor dedarauit qūo egiptij affligēbāt p bestias a aialia a etiā p res insensatas a elementa. In ista pte ostēdit qūo hñem egiptij afflicti fuerēt per corpora celestia dupliciter em̄ pūiebant. Vno mō p hñis sub-

stradōne. Alio mō p pmo genitorū occasione. Et s̄m hoc diuidit p̄fectus i duas ptes. Nā primo agit de noua plaga illata egiptijs q̄ fuit per tenebras palpabiles sicut de Exodi. 10. Secundo agit de decima plaga. que fuit per innumerabiles moites primo genitorum. Secundo de terribili subuersione egiptiorum in mari rubro. Secunda pars ibi Cum cogitarent. Circa primū duo facit. Primo agitur de mabi li supplicio tenebrarū illato egiptijs. Secundo de beneficio spālī tūmmis tunc temporis collato hebreis ibi Sandis autem tuis. Circa p̄mum quinqz facit. Nam primo agitur de istius pene causalitate. Secundo de ei' irremediabilitate. Tercio de eius immensitate. Quarto de eius vniuersalitate. Quinto de ipsius equitate. Secunda pars ibi Dum putant se latere. Tercia ibi Frequenter. Quarta ibi Illi autē qui impotentem. Quinta ibi Omnis enim orbis terrarum. Circa primum duo facit quia primo asseruit tantē penē causam. Secundo eiusdem penē ponit formā ibi In vinculis tenebrarū. Causa autē eius fuit duplex ex parte dei iusta consideracio a ex parte egiptiorū iniqua cōuersacio. Quātum ad primū dicit sic Magna enim sūt iudicia tua domine quib' electos id est filios israhel gubernasti eorum aduersarios flagellasti a inenarrabilia verba tua id est facta tua. Deus enim factis loquitur qui dixit a facta sunt. Luce secundo Transeam' Bethleem a videamus hoc verbum qđ factum est

Et pte egiptioeū fuit duplex iniquitas. Vna cōtra deum p̄ rebellionē. **A**lia cōtra proximū p̄ violentam oppressionē. **F**uerunt enim deo rebelles in hoc maxime: q̄ cum eos plagis grauissimis flagellaret: illi nullam disciplinam receperunt. **E**t quātum ad hoc dicit. **P**ropter hoc v̄ quia iudicia dei a flagella ei⁹ non receperunt egiptij ad sui correctionem. **I**ndisciplinate anime errauerūt repugnantes imperijs dei sup̄ dimissione populū sui. **S**ecūdo peccauerunt contra proximū: viz contra filios israel: super quos vsurpabāt sibi violentā oppressionem. **E**t quātum ad hoc subdit. **D**um em̄ p̄suasum habēt id est frequēter credūt: iniqui egiptij posse dominari p̄ oppressionē natiōi tue id est populo hebreorū quem deus sibi sanctis dedicauerūt legib⁹ deservire. **E**cce culpa a statim subditur pene forma **v**iculis tenebrarum a longe noctis a cetera quasi diceret. **D**um egiptij diuinis p̄digijs factis p̄ moysen rebellaret a populum israel seruitute cogitarent opprimere: subito tenebris palpabilib⁹ idus iacuerūt immobiles. **E**t tangit istacū tenebrarum tres cōditiones graues: viz palpabilitatez cum dicit **V**inculis tenebrarum compediti. **F**uit em̄ aer nō solū priuat⁹ lumine: imo sic cōdensatus q̄ palpari potuit. **V**ñ ipsi miseri iacuerūt q̄si vinculati in tenebris. **D**icit ei⁹ quōdam q̄ aer potest cōdensari p̄ artē in tantū q̄ fiat homini impenetrabilis. sed siue hoc sit verū siue nō: saltem hoc tunc a deo fa-

ctum legit **Exo. 10** **F**rāt tenebre in tra egipti: vt possent palpari: nec mouit se quisq̄ de loco i quo erat. **S**ecūdo tangit isti⁹ ligacōnis diuinitatem: cū dicit. **E**t longe noctis **Exo. 10**. **T**rib⁹ dieb⁹ nemo vidit fratrem suū. **T**ercio tangit ligacōn immobilitatem: cum dicit **I**acuerūt indusi sub tectis: quia nulli poterat se vertere p̄ aeris tēfitatē. **F**ugitiuū p̄petue p̄uidētie id est putantes se posse fugere diuina; p̄uidētiā que ē immobilis a immutabilis **Cap. 16**. **M**anū tuam effugere impossibile est **R**aban⁹ a antiqui habent **L**atuerūt a tūc sensus non mutatur. **A**lij dicūt **P**lacuerūt. a tūc est sensus q̄ miseri puniti satisfecerūt p̄ penas p̄petue p̄uidētie. **M**agna sunt **Cō**llo iudicia tua domine. **N**ota q̄ diuina iudicia magna sūt p̄pter quatuor viz p̄pter iudicis infallibilitatem: p̄pter iurisdictionis generalitatem p̄pter iusticie inflexibilitatem a p̄pter potētie incomprehensibilitatem. **P**rimo iudicium dei dicit magnum p̄pter iudicis infallibilitatem. **H**umanū enim iudicium fallit a fallitur. **V**ñ iudiciū ecclesie fallit n̄ numq̄. sicut dicit **ex de sentē. ex cōi. a nobis. a 29. q. 3.** **S**i quis nō. **E**t capi. **C**um aliquis **V**nde ibi dicitur q̄ ecclesia quādoq̄ in suo iudicio decipitur a ille q̄ inerat illam p̄ eam excludatur a qui foris est irromittatur. **E**t ideo solius dei est occulta iudicare qui solus nouit corda hominū vt dicitur **2. q. quarta Cōsuluisti** **E**t eam nono capi. **N**on presbiteri dicitur. **D**iuinū iudicium vsurpant

qui incerta dubia iudicat a iusto
 Et beatus Augustinus. decimo
 nono de ciuitate dei q̄ ignorantia
 iudicis est plerumq̄ calamitas in
 nocentis. Debet enim in iudicio
 diligens examinatio precedere
 iudicium siue sententiam. a sentē
 tia p̄mitionem siue absolutionē
 Unde fingunt poete sicut tangit
 Claudianus in fine sc̄bi maioris.
 tres fuerunt filij Iouis qui sunt
 Minos Laicus a Radamancus qui
 quoniam in vita sua iustissimi fu
 erunt Ideo officium apud inferos
 exercere dicuntur. Unde fingunt
 tur tres iudices esse in inferno i
 quilibet eorum antiquissimum ex
 ecens iudicium quis tamen sic
 qui exercet iudicium vel officium
 dubium est. quous a nonnullis di
 catur Minos examen Radamanc
 auci ament Quere de late arcus
 frater habe. De istis non est mag
 na cura sed hoc est certum q̄ vole
 bant signare per ista q̄ i omni iu
 dicio ista debet esse. diligens inqu
 sicio. Sententia pronuntiatio. Et
 riuus de executio. Modo si agam
 de iudicio humano cum homo iu
 dicare non possit nisi sc̄dm allega
 ta a probata a frequenter contin
 gat falsa probati probatioe iuris
 consequens est omnē terrenum.
 Iudicem fallibilem esse sed solus
 deus est qui errare non potest de
 quo solo verificatur illud prouer
 biorum. **D**iuinatio in labijs
 regis nō errabit in iudicio os eius
 Secūdo iudiciū dei Et magnus pp
 ter iurisdictionis ḡnalityatem. Nul
 lus enim homo est cuius d̄m̄uz ad om
 nem locum se extendat. Deus autē

omnes gentes iudicabit Iob. 41.
 Pater omne iudiciū dedit filio Et
 Iob. 7. Confurgāt a ascendant
 gentes in uallem Iosaphat q̄ ibi
 sedebat ut iudicem omnes gentes
 Ad Cor. 4. Omnes nos manifesta
 ti oportet ante tribunal cuius sit te
 ferat unusquisq̄ ibi Criso. omel.
 9. Loquens in imperfecto de die iu
 dicii sic dicit In qua die quando
 uenerit in maiestate sua quando
 iam nemo ausus garrula contem
 ptione sermonum aut mendaciu
 defendere aut contradicere ueritati
 quando non os loquatur a op̄ ab
 sconditur sicut in hoc tempore sed
 e contra opera singulorum loque
 tur a ora tacebunt non persona in
 terrogatur a conscientia non uide
 tur. sed e contra conscientia discu
 titur a persona confunditur quā
 do nemo excusat peccatorem sed o
 nes accusant nec alter pro altero
 interuenit sed singuli ibi timebūt
 quia in illo iudicio non erūt testes
 adulatores sed augeli ueraces nō
 erunt indicantes personarum ac
 ceptores. sed deus qui iustus est
 reddet unicuiq̄ sc̄dm opera. Hec
 Crisostimus Narrat Ouidius de
 cimo quinto meth. q̄ mos erat a
 tiquus iudicis atusq̄ lapillis h̄is
 damnare eos illis absolueret cul
 pas Mos enim siue modus fuit
 sententiam proferre signo non uo
 ce quia si accusatus debeat absol
 ui effundebatur de urna toto po
 pulo aliqui lapilli albi a si debuit
 damnari nigri Eodem modo i iu
 dicio generali quilibet fundet de
 urna sua de conscientia ppria lapi
 bes q̄les ip̄met iudicabit opa dura

a in perpetuum perseverantia quan-
 tum ad meritum vel reatum. a si fi-
 dat opera alba: saluabit. si nigra
 peccata odempnabit. **N**au. et dicit
 de dampnatis. **F**acies omnium sicut
 ingredo olle. **T**ercio iudicium
 dei dicit magnū propter iusticie infle-
 xibilitate. sicut dicit ysidorus de su-
 mo bono a ponit in **C**ano. 4. q. 3.
 Quatuor modis pueritur huma-
 num iudiciū: timore: cupiditate
 odio a amore deus at nullo isto-
 rum modorum corumpi poterit. **N**ō ti-
 more: quia omnipotēs est a nulli-
 us metu habet **J**ob. 22. **N**ūquid
 timēs arguet te a reuertet te ad
 iudiciū. q̄si diceret nō. imo quāto
 potētiores tanto cōtra eos sēten-
 tiam p̄fert duriorē **S**ap. 6. **P**oten-
 tes potēter tormēta patiētur. **E**t
 ibidem **F**ortioribus fortior instat
 cruciatio. **F**ingitur q̄ leo semel te-
 nuit curiā bestiarū. debuitq; vna
 queq; semetipsā pdamare de cul-
 pis suis corā leone. **A**sinus ait **S**e q̄-
 bat inquit aliq̄do plaustrum ple-
 nū feno a cum manipulis femi ce-
 cidisset d̄ plastro accepi a come-
 di. **C**ui leo. **M**ale inquit errasti mi-
 ser a cōtra legem a fidelitatem fe-
 cisti. **D**ebbas em̄ ei qui perdidit
 reddidisse. **g** de p̄cepto leonis ver-
 terabat ad mortē. **A**ccedit lupus
 a ait dñe **C**ircūm aliqui greges
 ouium a armentorum. a rapui aliqui
 agnū teneū a stragulam: aliqui
 pingue vitulū q̄n eū attingere po-
 teram: quandoq; ouem: quādoq;
 edum. **C**ui leo. **D**imittas inquit
 karissime talia ponderare: nimis
 strictā cōsciā habes. **N**aturale ē
 tibi sic facere. a nemo faciens qd

naturā dicit: peccat. **S**ic a falso iu-
 dice lupus iustificat a asinus in cōs
 reueratur. **N**on sic erit de iudice
 p̄po q̄ nullū timet: nec corūpi cu-
 piditate poterit: q̄ ditissus est **J**ob
 32. **V**ere em̄ deus nō odempnabit
 frustra. nec omnipotēs subuertet
 iudiciū **E**t thob. 3. **O**mnia iudicia
 tua iusta sunt. **Q**uarto iudiciū
 dei dicit magnū propter sue poten-
 tie incōprehensibilitate: **R**ō. 2. **P**
 altitudo diuiciarū sa. a sci dei q̄ in-
 cōprehensibilia sunt iudicia eius
 a inuestigabiles vie ei⁹. **I**sta sūt
 occulta iudicia di quibus homi-
 nes disponit a regit in presenti p̄-
 mittendo iustū affligi a iniustū
 extollū: q̄ a nobis modo vidēt. **I**
 patēbunt clarū q̄n eum sicuti est
 videbim⁹. **L**ectio. 188.

Et dum putant se latere
 in obscuris peccatis tene-
 broso oblivionis vel amē-
 to dispersi sunt pauētes horrende
 a cum admiratione vel turbatōe
 nimia perturbati. neq; em̄ qui cōti-
 nebat illos speritanea sine timore
 custodiebat: q̄n sonitus descen-
 dens perturbabat illos a persone
 tristes illis apparentes pauorem
 illis p̄stabāt. **P**ost q̄ auctor de
 scripsit tenebris triduanas olim
 illatas egiptijs quātum ad earū
 densitate quia fuerūt palpabiles.
In ista pte describit easdem quā-
 tum ad puniendi potestatem oñ-
 dens q̄ nullum remediū potuerūt
 egiptij adhibere quo cōtra tene-
 bras se inuaret negabatur eis re-
 mediū tam intrinsecum q̄ extri-
 secū. **I**ntrinsēcū remediū possent
 sibi sperasse p̄ animosā a audaciā
 cordis. sed

cordis. **S** extra illud remediū ha-
 buerūt pauorem maximū: vt nē
 his quātūcūq; cordatus posset a-
 liū aiare. **P**rimo g̃ ostendit eos
 caruisse remedio cōsolationis cu-
 iuslitet ab extrinseco. **S**ecūdo ostēdit
 eos caruisse remedio qđ possent
 sperasse ab extrinseco. **S**ecūda ps
 ibi. **N**eq; em̃ qui cōtinebat. **Q**uā-
 tum ad primū tangit tria graua
 ppter que potuit tūc temporis nē-
 lus aliū cōsolari: fuerūt em̃ disp-
 si locali separatione: fuerūt pau-
 di a pūssi stupefactione: fuerūt
 turbati a positi in nimia admira-
 tione. **V**n̄ dicit sic. **E**t dum putāt
 supple **E**gipci se latere in obscuris
 peccatis obliuionis velamēto dis-
 periti sūt. **A**erem tenebrosū vocat
 velamentū tenebrosū a velamen-
 tum obliuionis. sicut lumen effi-
 cit a figurat sciaz: ita tenebre ob-
 liuionē designāt a ignorātiā. **D**i-
 cūtur peccata obscura ppter effectū
 quia auferunt cognitionē vere lu-
 cis **1^a ps. 2.** **T**enebris obscuratūz
 habētes intellcū. a quia ducūt
 ad obscuritatez inferni **In ps. Ob-**
 scurent oculi eoz ne videāt. **S**ic g̃
 fuerunt illi egipci disp̄si abiuice
 qđ quidā erant in domib⁹ a qđaz
 in agris a illi qui ppe se erāt repu-
 tabant a se multū distare ppter te-
 nebras palpabiles inēpositas.
Vnde fuerunt pauētes horrende
 a cum admiratiōe turbati. **C**ō-
 sequēter excludit ab eis remediūz
 qđ possint sperasse ab extrinseco
Possint at̄ sperasse triplex reme-
 diū ab extrinseco extra illas te-
 nebras. **P**rimo loci securitate. **S**e-
 cūdo ignis claritatem. **T**ercio ma-

goz suoz subtilitatem. a idē ista
 tria ab eis excludit. **P**rimū. **P**e-
 q; em̄ h̄tinebat. **S**ecundū ibi. **I**g-
 nis quidez. **T**ercū ibi. **E**t magice
 artis. **Q**uātum ad primū a loco
 cōtinēte eos durātib⁹ illis tēbris
 nullū habebāt solaciū ppter duo
Primo ppter strepitum quē audie-
 bāt in loco quia quēlitet tēb at
 ille sonus. **S**ecūdo ppter melanco-
 licas ymaginacōes de demōibus a
 mortuis hominibus **V**n̄ dicit sic
Recei illa q̄ cōtinebat illos spelun-
ca: q̄a ad foueas a cauernas ml-
ti cōfugerant sine timore custodie-
bat: quoniā sōitus descendens p-
turbabat illos a psone tristes il-
lis apparentes visione ymagma-
tua pauore prestabāt. Et psone
tristes illis apparentes. Nota qđ q̄
tuoz sūt genēa mala tristiū perso-
narū q̄ ducūt cōiter i tristitia dies
suoz v; iuidi a puidi: cupidi a stu-
pidi. Inuidi mordaces: puidi falla-
ces: cupidi tenaces a stupidi p̄tia-
ces. Priovide⁹ qđ oēs iuidi sūt cō-
iter tristes. Vn̄ Ouidi⁹. 2. Metha-
morph. fabulatur q̄liter Pallas
iuuit ad inuidiā vt paraēt mortē
Aglares vbi describit q̄tuor ad i-
uidiam p̄tinentia v; domū: pso-
nam: escam a viam. Domū descri-
bit sic. Protin⁹ inuidie niḡ squa-
lentia tabo. Tecta petit dom⁹ a ē
in vallibus imis. Abdita sole ca-
rens nō nulli puia v̄to. Tristis
a i graui plenissima frigoris a q̄
igne vacet semp: caligine semp
habūdat. Vult ergo dicere qđ do-
mus inuidie est situata in vallib⁹
p̄ tāto qđ psone humiles iuidēt
superiorib⁹ a omis inuidus ideo

fundet q̄ se inferiore in alio in ali
 quo q̄d appetit eē videt. Inferior
 planeta eclipsat superiorem et nō
 eōtra sicut patet de luna et sole et
 ita regularit̄ illi q̄ min⁹ valent et
 sunt grac̄is et meior̄ inferiores ob
 umbrare nituntur per inuidiam
 meliores. Et ideo signanter dicit
Job quinto Paruulum occidit in
 iudicia. Vnde merito dicitur q̄ do
 mus inuidie ē in p̄mis vallibus
 situata. Tectum huius domus est
 coopertum squalenti tate id est ve
 neno squalore languoris. Nam to
 ta locutio inuidi est de peccato to
 ta conuersatio de defectibus ele
 ctorum. Item domus inuidie ca
 ret sole et vento: q̄ numq̄ gaudet
 de prosperitate seu felicitate proxi
 morum immo venti bonarum nar
 rationum eum occidunt. Itē do
 mus inuidie est tristis. Dicit enī
 Damascenus q̄ inuidia est tristi
 tia de alienis bonis. Vnde sicut Bu
 fo tristatur de bono odore vinearū
 florentium ita inuidus de profectu
 valentium personarum. Item do
 mus inuidie semper caret igne et
 est plena frigore: q̄ nullus inui
 dus feruet caritate caligine tamē
 semper habundat: quia numq̄
 bene iudicat inuidus de p̄sonis.
 Secundo quantum ad escam di
 citur q̄ Pallas eam inuenit come
 dentem carnes vipereas. Nam om
 nis inuidus pascitur de malignis
 cogitationibus et machinationi
 bus turbatiuis aliorum. Tercio
 p̄sonam inuidi describit Ouidius
 sic Pallor in ore sedet macies in co
 pore toto. Nusq̄ reā acies lūnet in
 bigine dentes. Pectora felle virent

lingua ē suffusa veneno Risus ab
 est nisi quem vis mouere dolores
 Nec fruatur somno vigilatibus ex
 citaturis. Sed videt ingratos in ta
 belcet q̄ videndo. Successus hōim
 carpit et carpit vnaq̄ supplicium
 q̄ suum est. Quarto viā a moduz
 incedendi inuidie euntis versus
 Athenas describit sic Indoluit ba
 culumq̄ caput quem spinea totuz
 Vincula cingebant opertaq̄ nu
 bibus atris. Quacumq̄ ingre
 ditur florentia proderit arua. Fruit
 q̄ herbas et summa cacumina car
 pit. Afflatiq̄ suo vrbes populosq̄
 domosq̄ polluit. Ecce modus nocē
 di quez inuidus semper obseruat.
 Portat baculū plenum spinis:
 q̄ illud vnde sulcare deberet pūgit
 et non portat q̄ non ē q̄d inuidus
 posset delectari. atris nubibus o
 peritur: quia inuidus a detractō:
 nūq̄ darum: sed obscuram dicit
 sententiam de illo cui nocere poit.
 Item quacumq̄ ingreditur florentia
 proderit arua: quia inuidus
 nulli nocet nisi aliqua virtute flo
 rescat. Vnde Valerius libro quat
 to. Nulla tam honesta ciuitas que
 malignitatis dentes possit vitare.
 Diuites enim sunt alienis iacture
 locupletes funeribus. Vnde qui
 dam interrogatus quomodo inui
 dus non haberetur. Respondit si
 nichil inquit ex magnis reb⁹ ha
 bueris. aut nichil felicitatis ges
 seris. nam sola miseria caret inui
 dia. Vnde Tullius vltimo rethori
 ce ponit exemplum de colore qui
 vocatur gradacio et ait Affricatio
 iusticiam. Iusticiā veritatez. Veri
 tas gloriā et gloria emulacōez poit

Quarto dicit q̄ exiit herbas id est iuvenes proficientes: sicut talpa ceca que moratur in terra a radices herbarum rodit a impedit ab augmento a non solum herbas imo summa cacumina carpit quia semper contra superiores suos: prelatos a dominos inuidet quisq̄ garrat. Ultimo dicit q̄ ex afflatu suo id est verbo malicioso polluit omnem populum a vitem quam attingit. Hoc est primum genus tristem personarum. De qua tristitia dicitur puerbioꝝ. 24. Sicut tinea a vestimento a vermes ligno ita tristitia nocet cordi **Ecc̄i. 7.** Tristitia: longe expelle a te: multos enim occidit tristitia. Secundo videmus q̄ omnes perfidi a fallaces sunt communiter mali a tristes. Unde ypocrite vt decipiant alios: quandam exteriorum tristitiam simulant a sanctitatem contra quos monet saluator **Matth. 6.** Cum ieiunatis nolite fieri sic ypocrite tristes. Tales sunt iocundissimi in occulto a tristissimi quantum ad apparenciam in publico: similes gellie de q̄ **Marcialis** coctus libro **Epig. 7.** **Seneca** epistola 34 **Ambrosius** i quodam sermone latet plerumq̄ sub tristi amicu lasciuus a deformis horoz ubi veste obtexit vt secreta tegantur petulantium animoz. Contra tales **Oracius.** Numq̄ te fallat ai sub vulpe latet. **Impia** sub dulci melle venena latet. Tercium genus tristem personarum sunt cupidi a tenaces pmitatores **Nabal** qui sep̄ fuit in timore a dolore quomodo aliquid acquirant vlt̄ acquirita retineant. **Ecc̄i. 10. 2.** Cuncti

dies eius erumpnis a doloribus pleni sunt: nec p noctem mente requiescunt. Tal fuit ille iuuenis cui saluator dixit **Matth. 19.** Si vis perfectus esse vade a vende omnia que habes a da paupibus a habebis thesaurum in celo: a veni sequere me a abijt tristis. Est enim habes possessiones multas. Contra quos dicitur **ecclesiastici. 2.** Declina pauperi aurem tua sine tristitia. Quartum genus male tristem personarum in presenti sunt stupidia a peccinaces qui de dei clementia a pietate diffidunt quoz aliquid de peccatis sic irremediabiliter tristantur: vt dicant sacramentum penitencie eis non posse sufficere ad salutem. Vel quia iusticia dei non pmittat penitentibus misereri. Contra quos **Psalmista** alloquens animam sua dicit sic. Quare tristis es anima mea a quare turbas me. **Spera** in deo. Aliquid fuit de istis sic qui mortem amicorum suorum in celo labiditer nimis plangunt: q̄ vel de eorum beatitudine a resurrectione futura desperent. Contra quos apostolus **Thessalonicens. 2.** Nolo vos ignorare fratres de dormientibus vt no contristemini sicut a ceteri qui spem no habent. a qui istud genus tristicie sunt patientes miserimi sunt a de miseria presenti vadunt ad miseriam eternam. Contra quos signanter dicitur **Eccl̄i. 10. 2.** Felix qui non habuit animi tristitiam a no excidit a spe sua.

Leclio. 189.
Eignis q̄ nulla vi poterat illi hunc pb̄ nec fidez

flamme illuminare poterat illam
noctem horrendam. Aparebit ei
ignis subitaneus timore plenus
et timore illius percussus qui faciei
videbantur. estimabant deteri
ora esse que non videbantur.

Postquam declaravit auctor quod egip-
 tii tenebris fuerunt circumdusi et
 nullum potuerunt habere remedi-
 um a loco eos continente. In par-
 te ista prosequitur consequenter
 ostendens quod nec remedium habe-
 re potuerunt a quacumque luce tene-
 bras expellente. Expulit autem te-
 nebras lux duplex videlicet. elemē-
 taris et celestis. Et ideo ostendendo
 quod nulla talis lux eis valere potuit.
 Primo ostendit quod eis valere non
 potuit ignis communis. Secundo quod
 nec ignis celestis. Tertio quod nec ig-
 nis in medio aeris ex impressionibus ge-
 neratus. Secunda pars ibi. Nec fi-
detur. Tertia ibi. Aparebit enim.

Quantum ad primum dicitur. Et ignis qui
dem nullavis poterat illis lumē p-
lere nec fidei limpidę flammę illumina-
re potest propter densitatem aeris tenebro-
si. Et bene dicitur nulla vis ignis quod
 nec calor rarefactionis. nec lumē
 illustrationis potuit illi aere illumi-
 nare nec rarefacere. Et quid mi-
 rum si ignis materiam et corpus hoc face-
 re non posset cum nec fidei limpidę
 flammę illuminare poterat illam
 noctem horrendam. Constat igitur quod
 ignis ex impressionibus generatus
 nullum eis adhibuit remedium
 imo auxit potius eorum tedium et
 quantum ad hoc dicitur. Aparebat autem
illis subitaneus ignis timore ple-
nus et subita choruscacio fulguris.
Sed contra. Si aparebat illis chi-

uscacio ergo aer fuit illuminatus.
 Verum est aer fuit per vires obscu-
 ratus et etiam illuminatus et illa vi-
 silitudo plus terret eos quam si fuisset
 tenebre continue. Unde quoniam
 dixit quod nulla vis ignis potuit illis
 lumen pretere. Intelligit quod nullum
 lumen habuerunt ad eorum sola-
 cium sed potius ad penam supplicii
 etiam. Simul enim cum illis choruscacionibus
 illuminantibus subito aerem caliginosum et spissum
 apparuerunt illi persone tristes
 et horribiles demonum accipientium
 effigies mortuorum. et facies
 larvatas ad terrendum eos quod
 fuit eis valde penale non solum
 propter illa: que ymaginabantur
 ex visis et hoc est quod subdit. Et ti-
more illius percussus que videban-
tur faciei. Vel corporali visione vel
 ymaginaria estimabantur deterio-
 ra esse que non videbantur quia
 ex malis visis estimabantur peio-
 ra fore futura et sic fuerunt in max-
 imo timore et miseria. Notandum
 quod pena istorum egyptiorum assi-
 milatur in multis pene infernali.
 Aparebat inquam illis subitaneus ig-
 nis timore plenus. Tum quia re-
 pente venit. Tum quia ad plenum
 punit. Quantum ad primum. Thes-

ultimo. Cum dixerint par et securi-
 tas tunc repentinus eius superue-
 niet interitis sicut dolor in utero
 habentis et non effugiet. Quantum
 ad secundum. Apocalipf. de-

moctauo. Quantum gloriificavit
 se et in deliciis fuit. tantum dante il-
 li tormentum et luctum. Occasione
 illius similitudinis moueo istam
 dubitationem. Verum ignis

corporalis pūmet in inferno dāp-
natos. **E**t Arguitur q̄ non: quia
si sic: ignis ille calefaceret corpora
dampnatorum & sic cum nullū sit
resistens quod possit adōnem ig-
nis diminuerē vel remittere: sequi-
tur q̄ ignis ille calefaciet de facto:
corpus iude vel cuiuscūq; alterius
Ultra quemlibet gradū signatur
& cū sit aliquis gradus caloris ex-
cedens p̄portōne cōplexiōis huma-
ne sequitur q̄ p̄ calefactiōez talem
corūpetur corp⁹ humanū & fiet se-
pacio anime a corpore. **V**el oport-
tebit dicere q̄ aqua caliditas que
sufficit corrumpere vitam maxime
sane cōplexiōis nō sufficiat cor-
rumpere vitam cōplexiōis in centu-
plo debilitatis. **S**ecūdo si ignis affli-
geret ista corp⁹ futura in inferno
ergo cū sit agens naturale & non
voluntarium agit v̄iformiter per
mediū v̄iforme in omnia corp⁹
equaliter approximata. **E**rgo equa-
liter affliget minus malū corp⁹: sic
p̄ioris si fuerit equalit̄ approxima-
tum. **T**ercio si ibi erit ignis ergo
ibi erit aliquod lumen. consequens
est falsum quia dicitur **Matth. 22**
Ligatis manibus proicite in tene-
bras exteriores. **S**uper quo dicit
Greg. Si ignis ille lumen haberet
in tenebras exteriores non diceret-
tur mitti. **E**t **Basil.** dicit sup̄ illud
Psal. Vox domini intercedētis flā-
mā ignis q̄ virtute diuina se para-
bitur claritas ignis ab eius virtute
adustiuā: ita q̄ claritas cedit in
gaudiū sanctorū & v̄stium ignis
in tormentum dampnandorū: **E**rgo
ubi nullum lumen erit. **Q**uarto
si ignis sit sub terra: hoc est per-

violētiam: sed nullum violentum
est eternū: **P**rimo de celo: ergo ig-
nis ille non erit eternus. **Q**uinto
sic. **Q**uero an infern⁹ sit idem lo-
cus cū purgatio: & ignis eiu scē-
rationis: hie & ibi: vel nō. **S**i sic: er-
go cōcedendū est q̄ decedentes cū
caritate vadunt ad infernum. **S**i
non. **C**ontra. **S**ancti patres ante
mortem xp̄isti purgabantur: sed
non purgabantur in aliquo loco
supra limbum patrum: nec in lim-
bo ergo in inferno. **A**ntecedens isti-
us consequētie est quia in limbo
non est pena sensus. **A**d oppositū
videt̄ esse illud **Matth. 24.** **D**iscedite
a me maledicti in ignez eternum
ergo dampnandi erunt in igne e-
terno. **Q**uod autem ignis corporalis
sit: dicit **Greg. 9.** **P**sal: Ignem iē-
henne corporeum esse in quo certū
est corpora cruciari non ambigo.
In ista dubitatione non est que-
renda vana fictio: sed cū reuerenti-
a recitāda sunt dicta s̄ctorū. **V**o-
lo igitur recitare quid de igne infer-
ni: quid de loco inferni. q̄ de loco &
igne purgatorij seferunt doctores
antiqui. **A**ugustin⁹. 12. sup̄ **Gene-
sim** ad literam sefit q̄ anime ma-
lorum post mortem: non per corpo-
ra sed p̄ corporeū similitudines i
anima causatas affliguntur. **V**id-
et̄ vel vult ibi q̄ ignis ille spiritua-
lis est: non corporalis. **S**imiliter di-
cit de loco: sed postea illud retrac-
tat tenens q̄ locus ille sit corpore-
us & sub terra. **E**t q̄ ignis sit corpo-
reus & sub terra ardet **Gregorius**
quarto dyligorū dicit **I**gnem
infernalem corporealem esse non ā-
bigo. **D**e isto ergo certum est q̄

nulli patet velles p rationem de mo-
 stratiuam: sed tantum per reuela-
 tiones factas sanctis viris. Et idē
 sequendo dicta sancti **Thome**. di-
 cente sunt conditiones. **Prima** ig-
 nis infernalis est corporeus. **Se-**
 cunda ignis iste non agit in corpo-
 ra materialiter a modo nature sed
 spiritualiter a modo anime. **Ter-**
 tia est q ignis non calefacit cor-
 pora dānandoz. nec illa corpa ca-
 lesūt p ignem dñi. **Quarta** ē q ig-
 nis ille infernal affligit sic instrum-
 tu dñe iusticie nō sicut pncipale
 agens. **Quinta** ē infern⁹ a ē infra t-
 ram. **Sexta** ē q purgatoriu ē infra
 infernū a itez ē ignis purgatorij a
 infernal. **Primā** conclusionem pro-
 bat sic **Corpori** non p̄t coaptari n̄
 corpea pena. **Vñ** ex hoc pbat **Gre-**
go. q ignis infernal ē corporeus in
 que; corpa dānandoz p̄ diem iu-
 dicij stratiū retrudūtur. **Aug⁹** etiā
 21. de citate dei ca. 10. Et q ignis q̄
 etiā spūs affligūtur corporeus sic
Secūda conclusionē illam videlicet
 ignis iste materialit nō agit mō
 nature sicut ignis calefacit lignū
 causando in eo calorem qual est i
 igne sic declarat **dis. 9. q̄to** libro
 si alit fiat necessario causaret pas-
 sionem in corpore damnati a alte-
 rationē realem. **Quinnis** aut tal al-
 teracō p̄supponit motum celi: sed
 post iudicium motus celi cessabit
 Ergo tunc non erit talis alteracō
Est ergo scdm eum a s̄m **Aris.** du-
 plex alteracō siue passio. **Vna** p
 modum negacōe quando agens
 assimilāt sibi passum materialit
 sicut qñ ignis calefacit lignum.
Alia quando agens nō assimilāt

sibi passum i qualitate qua agit
 sicut obiectum agit in mediu. **Al-**
 tedo enim non facit mediu; albū
 sed tantum causat in medio speci-
 em albedinis. **Consimili** modo s̄m
 eum corpora damnandorum non
 patientur primo modo passiois
 sicut modo patiunt: sed secundo
 modo tantum a sic defendit q̄ ig-
 nis agendo p̄petue i corpora dam-
 nandorum numq̄ ea consumet v̄l
 corrumpet. **Tertia** patet ex dictis
 videlicet q non calefaciet corpora
 damnandorum nec comburet: q̄
 tantum spiritualiter immutabit
 sicut color mediu vel pupillam
Quarta conclusio sequitur ex p̄-
 cedenti: q ignis ibi non agit alte-
 rando materialiter sed spiritualit.
 a aliquis magis a aliquis minus
 q̄ agit sicut instrumentu; diuine
 iusticie. **Quinta** conclusio est vide-
 licet q infernus sit infra terraz de-
 clarat ex dictis **Greg. 9. dy** dialogo.
 a **Aug⁹. 12. sup** Gen ad lram qui
 duas ad hoc congruentias affig-
 nant. **Tum** quia sicut anime pecca-
 torum propter carnis amore; pec-
 cauerunt. Ita eis loca exhibebit si-
 cut mortui carni deletur. tum quia
 sicut grauitas est in corporibus.
 ita tristitia est in spiritibus. a leti-
 cia est in spiritibus sicut leuitas i
 corporibus. **Locus** autem grauius
 est deorsum sic etiā locus est spi-
 rituum peccatorum. **Sextam** con-
 clusionem tenet videlicet q̄ idem
 sit locus purgatorij a inferni. **Ita**
 q̄ illa loca sunt sibi inuicem vicia
 super quartum sententiarum dis-
 tinctione. **vice** sima quinta in respo-
 sione ad argumentum secundū

ratio sua est ista quia limbus patrum
fuit conuictus inferno alias christus
non diceretur ad infernum descen-
disse: sed limbus fuit superior quam lo-
cus purgatorij ergo locus purga-
torij fuit vicinior inferno quam locus
sive limbus patrum. Vult tamen
dicere quod infra ambitum infernale
sunt quatuor loca distincta. In su-
mitate limbus patrum. et postea
limbus puerorum: tertio purgatori-
um ubi est pena sensus: quarto da-
nandorum. Item **Sanctus** 8. quod li-
bet. q. 22. ibi est locus purgatorij
secundum legem communem. secundum ve-
ro privilegia personalia et dispensa-
tionem diuinam anime quorundam
puniuntur in loco in quo peccave-
runt. Tum ad viciniorum instructi-
onem. Tum ad mortuorum subue-
tionem. **¶** Per hoc ad argumeta
¶ Ad primum patet quod ignis iste
non alterat corpus materialiter: sed
tantum spiritualiter sicut obiectum
mutat intellectum vel sensum. Et
ideo nunquam corrumpit: immo nec se-
mel corpus ab illa transpositione
transmutabit in qua ponetur in in-
ferno. **¶** Ad secundum patet licet
non sit agens voluntarium: agit
tamen instrumentum agentis voluntarie
Et ideo punit et affligit secundum volun-
tatem ipsius et non secundum naturam
propriam ignis. **¶** Ad tertium de ig-
ne et lumine dicendum est quod locus
ille sic erit dispositus sicut conuenit
maxime miserie damnatorum. **¶** Si non
erit ibi lumen aliquod: sed in tenebris
ut illa videantur quod afflictione: igitur te-
re poterunt. Dicit tamen quod ignis ille est
naturalis eiusdem speciei cum lumine
nostro: sed dicitur secundum materiales

dispositiones: sicut dicitur flamma et
carbo: quod quis ignis sit eiusdem speciei
sive sit materia aerea sicut est flam-
ma sive in materia terrestria sicut
est in carbone: quia ergo lumen il-
lud erit in materia fumosa et umbro-
sa simpliciter loquendo dicitur lo-
cus ille tenebrosus. **¶** Ad quartum
dicendum quod licet nihil lumini violentum
perpetuum ex ordinatione nature
potest tamen ex ordinatione diui-
ne iusticie. **¶** Ad quintum patet per
dicta in sexta conclusionem. Sic ergo
totam difficultatem de eternitate cor-
porum non consumendorum per ig-
nem inferni quam pertractat Augustinus
27. de ciuitate dei soluit ille doctor per
hoc principium cessante motu celi nihil la-
tens fieri in corporibus actio vel passio
materialis sed spiritualis tantum. Et quod
istud esset quondam damnatum Parisi-
us: est tamen illa sententia retractata quod
tunc attinet ad deum sanctum. **¶** Theophrastus per Iohannem
22. Contra quem arguit Schotus doc-
tor subtilis 8. q. 2. li. ad iam dictam con-
clusionem. **¶** Ledio. 190. . .

Et magice artis appositum est
rati derisus et sapientie gloria
corruptio cum contumelia.
Illi enim qui permittebant timores
et turbationes se expellere ab anima
languente: hi cum derisu pleni ti-
more languebant. Nam et si nichil
eos ex monstris perturbabat tra-
situ animalium et serpentum sibi
lacione commoti tremebundi peri-
bant et aerem quem nihil ratione eua-
dere quis possit negantes se videre
¶ Postquam declaratum est quod egip-
tici per totum triduum tenebrosi
nullum poterant habere solacium
contra tenebras nec ab igne nec
r. g.

a lumine. **H**ic ostendit quod nec aliquis remedium consequi poterant per eorum magos quos tamen peritissimos habuerunt immo ipsi magi a demonibus derelicti et a deo afflicti deridebant et equaliter cum alijs affligebantur. **E**t circa hoc tria facit primo ponit eorum derisionem; secundo ponit derisionis rationem; tertio excludit quandam objectionem. **secunda pars** ibi **Illi enim qui promittebant. tertia ibi Naz et si nichil.** **Q**uoniam ad primum dicit sic. **E**t magice artis apppositi erant derisus. hoc est tunc temporis derisibiles ostendebantur magi egiptiaci manifeste qui per magicam artem monstra faciebant quando nec sibi nec alijs contra predictas tenebras potuerunt pedesse et sapientie gloria correptionem cum contumelia: quasi diceret vana gloria quam habuerunt dicti magi egiptiaci de falsa sapientia versa modo fuit in correptionem cum contumelia quando **Pharaon** et alij nobiles clamantes petierunt eorum subsidia et cum eos iuvare non possent contumelias intulerunt tanquam fallacibus et pompis deceptoribus. **S**ecundo ponit derisionis occasionem **Illi enim qui promittebant timores et turbationes se expellere ab aia languente hii cum derisu pleni timore languiebant** ergo manifeste fuerunt derisi et deridendi sicut presumptuosi et fallaces promittentes se alios adiutores quando nec potuerunt succurrere sibi ipsis. **T**ertio quod possit aliquis obicere quod ipsi non affligebantur ex visione corporali vel ymagina-

ria tristissimi personarum et monstrorum effigiorum quia assueti fuerunt talia cernere sicut nec **Balaam** expavit ad locutionem asine: **R**idetur quod nichilominus hoc concessio turbabantur maxime ex hoc quod negabant se videre aerem sine quo nemo vivere potest et hoc est quod dicitur **na et si nichil illos ex monstris apparere sibus in chouscacionibus visibilibus vel ymaginarie perturbabat transitu animalium robustorum et serpentium sibilacione commotivum ab animalibus concalcarentur vel a serpentibus intoxicarentur tremebundi peribant et aere quem nulla ratione evadere quis posset negantes se videre quem tamen timebant et tangebant **E**t magice artis apppositi erant derisus **A**d litterarum vacantes arti magice multipliciter deridentur. **N**az deridentur a demonibus et ab hominibus. deridentur a bonis angelis et deridentur a deo **A**d demonibus deridentur et decipiuntur frequenter. aliquando ab ipsis spiritibus fallacibus et mendosis quibus sacrificant et quos colunt sicut patuit de papa **Silvestro** secundo: qui prius dicebatur **Gelebentus** hic primo monachus floriatensis cenobii postea dyabolo suadente et enormiter instigante apostotavit dyaboli obsequijs et arti magice se obligavit itantum quod dyabolo fecit homagium cum pacto ut ei omnia ad nutum succederent **A**uxilio ergo demonis promotus et suffultus: factus est primo **Remensis** archiepiscopus postea **Ravanensis** et tandem papa. et tunc questus a dyabolo quod diu adhuc vivet i**

pp̄tu. responsum est sibi q̄ diu nō
 celebraret in **I**herusalem. **C**um er-
 go postea celebraret in quodam
 loco **R**ome qui **I**herusalem dicit̄
 in laterano ex motu et strepitu de-
 monum mortem sibi sensit adesse.
Suspirauit ergo et gemit et licet
 sceleratissimus esset nullo modo ta-
 men desperauit: sed coram omni-
 bus peccatum suū confessus mem-
 bratim ordinauit diuidi corpus
 suum vt omnia illa membra diui-
 derentur et amputarentur quibus
 demones adrauerat. **C**orpus ve-
 ro mortuum super bigam imponi
 et vbiq̄ animalia illud trahen-
 tia sisterent sepeliri. **D**eo vero sig-
 num euidentis sue demētie demon-
 strante tulerunt animalia corpus
 illud in ecclesiam lateranensem. **I**-
 te ergo fuit turpiter derisus. **C**on-
 simile n̄rat de quodam alio epis-
 copo qui .s. pp̄t̄ hōres cōsequendos
 arti magice fuit datus. **T**andē fac-
 tus episcopus cū multos haberet
 aduersarios et esset in castro q̄daz
 suo de quo plurimū cōfidebat et cū
 timeret: cōsiliuit demonem suum
 sub hac forma. **F**ugiam: an non.
Respondit demon. **N**on. **S**ta secure
Venient inimici tui suauiter et sub-
 dentur tibi. **A**ccedunt hostes et cas-
 trū capiunt et succedunt. **I**n uocās
 ergo demones: i extrema necessita-
 te q̄siuit quid faceret: et quare euz
 finakē sic fecidiss. **E**t respōdit sibi
 demon q̄ eū non decipisset: s̄ v̄cū
 dixit si dictū suū intellexisset. **D**ixi
 in quā nō sta secure et fugias. **V**e-
 nient inimici tui suauiter et subdent
 vt tibi et ignem. et sic suum famu-
 lum in fine dyabolus delusit. **D**ñs

similia: infinita possunt narrari. **A**
 lii autē decipiunt a spiritib⁹ alijs:
Nō quidē ab ipis quos iuocāt: sed
 ab eoz principib⁹ quibus sunt a-
 lii potentiores. **V**nde cum quida:
 teutonicus peregrinaretur ad sanc-
 tum **J**acobum in quadā villa quē
 dam nigromanticum obuium ha-
 buit. **D**ic dixit peregrino. **V**ideo te
 carissime esse in periculo mortis. **S**
 si vis michi rep̄dere mercedē sal-
 uabo vitam tuam. **S**pondet teuto-
 nicus. **V**olo. **D**ucit ergo nigromā-
 ticus teutonicum in quandam ca-
 meram. parat sibi balneum et po-
 nit eum in aqua: collocat ante eū
 speculum de calite: quo magici so-
 lent vti. **E**t quēit ab eo quid vidz
 in speculo. **E**t respondit teutonicus
 q̄ videret virum et vxorem i domo
 propria et nigromanticus quādam
 imaginē formauerat de cera stat-
 q̄ clericus arcu extenso et sagitta i-
 missavt sagittaret imaginem. **C**ui
 nigromanticus. **I**mago inquit ce-
 rea imago tua est. **V**xor vero tua et
 clericus amasius suus in hoc con-
 uenerunt vt te occidant quia si y-
 maginē illam posset clericus sa-
 gitare mortu⁹ esses. **C**ustodias er-
 go teipsum et cum incipit trahere
 immerge te totum in aqua: sub a-
 qua balnei in qua stas. et sic secu-
 do et tercio: quia pluries non pote-
 rit sagitare: fecit sic. **T**andē se eri-
 gens tercio de aqua respiciens spe-
 culum: vidit qualiter vxor cum fa-
 mula clericum illum subito mortu-
 um subito in stabulo quodam se-
 peliunt. **S**oluit ergo teutonicus
 nigromantico suo mercedē facta
 peregrinatione domum rediens

que p̄ speculū viderat ope cōpleta
 p̄spicit vñ signāter de magico spi-
 tu eū decipiēte **Eccl̄. 13.** Subridens
 spem dabit narrans tibi bona & i
 nouissimo deridebit te. **Secūdo** de-
 ridēt dātes se illi arti etiā; ab hōi-
 bus sic nup̄ patuit nr̄is dieb; de
 quodā dero nigromātico cui de-
 mon apparens p̄misit q̄ esset rex
 anglie q̄ cū tanta militia ducere-
 tur i medio Anglie sic vñq̄ Edu-
 ardū filium Henrici viderat equi-
 tare hic tandem tempore pleamen-
 ti comitantibus totius regis p̄cel-
 bus tractus fuit & suspensus q̄dū
 ossa ossibus adherabant. Immo
 generaliter omnes qui tali arti in-
 sistūt & ap̄d deū & ap̄d hōies cōfū-
 dūt figurā & exēplū. **3. R. 18.** h̄m̄
 quō **Helyas** p̄phas **Baal** derisit
 q̄n̄ dixit **Clamate** voce maiori de-
 vester forsitan dormit & loquitur
 alio aut i diuersorio est vel in i-
 nere. **Tercō** non est dubium q̄n̄
 a bonis angelis etiā; deridētur: q̄
 se vilissimis spiritibus submittere
 non verent̄. **Vnde** angelus obuias
Balaam p̄phete nigromantico euz
 euaginato gladio satis eū de dijs
 suis confidentem derisit q̄n̄ asina;
 eum ad murum collidit impāuit
Numeri. 22. **Quarto** deridebunt̄
 a deo finaliter **Iux̄ illud Ps̄.** Et tu
 domine deridebis eos & ad nichilū
 deduces omnes gentes & omnes
 gentilit̄er se demonibus submis-
 tentes.

Dubitatio litteralis est **Verum**
 ars magica sit hominibus rōnabi-
 liter interdicta q̄ non p̄bo. **Nā** ad
 honorem dei videtur esse q̄ hōies v-
 tute nominum s̄ctorū vel euāge-

lij vel sacramentorū eccl̄ie possint
 demonibus ipare. **Sed** hoc f̄re q̄n̄
 ter traditur in arte magica viz in-
 uocare demones per nomen dei. **Et**
 ergo non debet hominibus prohibe-
 ri. **¶** **¶** ad artem magicā videtur p-
 tinere vñ ymaginibus ad curam
 hominum spectantibus: sed hoc fi-
 eri p̄t naturalit̄ ergo illū est irra-
 tionabiliter homini prohibitum
Minor probat̄ p̄ illud q̄d narrat
 cōmentator sup̄ cōtologū **Ptho-**
lomei verbo. 9. vbi narrat se vidis-
 se quendam q̄ scripsit figurā scor-
 piomis luna existēte in scorpione
 in signo scorpionis. vno de quatuor
 angulis & quicq̄d postea impressi-
 onem illius figillū habebat siue i
 cera siue in quocūq̄ alio a morfu
 scorpionis curabatur sicut ipse te-
 statur se vidisse: sed hoc si fiebat
 nisi per naturam q̄ q̄d a diuer-
 sis est expertum: sed diuersi sunt
 experti q̄ quedā negocia malos
 euentus denunciant sicut obuias
 lepori est malum & obuias buso-
 ni significat bonum vestes rodi a so-
 ricibus offendere statim cū homo
 de domo procedit & multa h̄mōi ha-
 bentur pro experimentis maxime
 a mulierib; quibus plus vacat
 talia considerare que sūt signa for-
 tunij. **Ergo** irrationabile ē talia pro-
 hibere. **¶** **¶** magister in histo-
 rat sup̄ euāgelia q̄ inter iudeos fu-
 erunt quidā exorciste qui per exor-
 cismos factos a **Salomōe** demōes
 eiciebāt maxime apposita radice
 cuiusdam herbe in naribus obles-
 si. **Ergo** hoc videtur naturale. **¶** **¶**
 verbis confertur vis naturalis &
 caracteribus ex stellis & signis ce-

lestibus **S**ed cum tebus naturalibus licet uti applicando ad effectum omnem ergo non debet rationabiliter prohiberi **A**d oppositum est Augustinus secundo de doctrina christiana. Vbi dicit quod ad superstitionem pertinent volumina magicarum artium et ligature. que medicorum quoque disciplina condemnat. siue in imprecationibus siue quibuscumque votis quas carceres vocant. **A**d questionem dicendum quod sic ratio est: quod ars magica dicitur illa supersticiosa obseruatio qualitercumque fuit auxilio vel consilio demonum ad hoc precibus vel pactioibus verbis completur. Vbi primo sciendum quod demones antiquitus tpe ydolatrie multas obseruancias hominibus reuelauerunt ad certos effectus cauendos quos ipsimet demones causabant ad decipiendum homines et contrahendum cum eis familiaritatem et ad fallendum eos finaliter et in fine talia videtur ars notoria tenere locum per quam suadet homini omnem scientiam posse acquiri per inspectionem quorundam figurarum et orationibus dicendis cum obseruationibus que vel est totaliter inefficax quod est michi incredibile vel per reuelationem demonum potest haberi obseruatis principis illius artis que sunt valde difficilia ut patet artem illam intuenti. **V**terius est notandum quod in ea que sunt hominibus per demones reuelata quedam continent expressas demonum iuocaciones sicut patet de modo includendi spiritus et in alijs demonum superstitionibus quedam alia seruicia exhibicione rerum. quedam continent quasi a

na que cum demones ordinauerunt fieri quibus factis ad modum que illi ordinauerunt accedunt demones non coacti sed sponte et quasi ex quodam pacto et efficiunt effectus que antiquitus promiserunt in talibus consistit tota magica ars. **Q**ualiter autem discerni possit an sequatur effectus ex magica arte vel ex natura rerum creatarum est in quibusdam casibus nimis difficile quando tamen sic est quod nulla causalitas naturalis inuenitur quare talis effectus sequi debet quando aliquid admiscetur necessario quod causare non potest ex natura sua sicut sunt figure characteres vel voces extranee et alia huiusmodi arbitranda est talia magica esse. **O**mnino sicut est illud quod scribit Palladius de agricultura libro primo ubi agens de columbis dicit Columbe non perreunt nec locum deserunt si super omnes fenestras aliquid de stragulat hominis loro vel in arbo vel fune suspendas. et in plinio de historia naturali multa talia inueniuntur. **S**imiliter in Angilterro ubi cumque ponitur experimentum intelligitur aliquid superstitiosum que omnia generaliter spectant ad aliqua pacta antiquitus inter demones et homines constituta. **T**ertio notandum quod nulla virtus nature corporee lapidis metalli ligni et herbe. potest demones ad aliquid compellere. quous fingant se compelli a homine aliquo modo subdive per hec familiaritatem cum hominibus contrahant et finaliter eos fallant. **Q**uod autem dicitur armonia fugare demones non est credendum nisi

miraculose a deo sicut fuisse creditur
de Dauid a Saule. **2. Re. frivolu** est
sicut satis innuit **Aug. 10.** de civi-
tate dei contra Porphyrium. Sed
sciendum qd demon dupliciter ho-
mini servit. Primo modo spote vt
decipiat. Alio modo coacte a supel-
ori spitu. Sicut iudei dixerunt de xpo
qd i Beelzebuck principe demoni-
orum eiceret demonia **Matth. 12.**
Vterius est notandū de incantaci-
onibus serpentū qd ex quo nulla
causa naturalis apparet quare vo-
ces tales qualescūq; fuerit faciat
serpente expectare: nec serpens in-
telligit quod profert. **Vide** tales
incantaciones per demones effectū
fortiri a sunt reliquie veteris ydola-
trie. Inuocationes etiā quas vetu-
le p nomina barbāica a extranea
vl observationes isinitas pro mor-
bis curandis sortilegia sunt q̄uis
admisceantur quedā de deo vel de
euangelio. Si quis autē contra in-
firmitatem appēdi faciat noia xpi
seu euangelij ex simplici deuotioe
non habendo spem ad modū ligā-
di vel scribendi vel figurā vel carac-
teres non est periculum q̄uis talia
non ordinant ad expellendū mor-
bos directe. **Ad rationes.** **Ad p̄-**
mā quod ad honorem dei est et ce-
tera dicendum qd nō est ad hono-
rem dei qd homines talia faciāt ad
querendum auxiliū a consilium a
demonibus immo est eis contra e-
os bellū indictū. **Vñ** expellere eum
de corporibus hominū quos vexat
bñ licet sicut faciūt exorciste: Non
autē eos suscitare vt doceāt hoies q̄
cūq; remedia vel vt iuuent ad quē
cūq; effectū. Si autē iuvenit hoc ali-

quis fecisse: fecit hoc dno dispensā-
te a miraculose coopante. **Ad se-**
cundū de imaginib; curatib; inhe-
mitates artificialit factis in quicq;
materia fuerint nisi forte ipsa ma-
teria habeat efficaciam naturalez
Dicit sād; Thom̄ secūda secūde qd
ōnes imagines tales supersticiose
a magice sunt quod patet ex hoc
quia scdm eum nullū effectū ha-
bent nisi i eis quidā caracteres scri-
bantur. **Figura** autē non est natu-
ralis actionis principū. **Hec** tamē
est dca int imagines astrologicas
a nigromáticas. qd nigromátice fi-
unt p exp̄ssaz inuocationē demo-
num. **Astrologice** per pacta tacita
figurarū vel caracterum. **Ad ter-**
cium qd obseruatiē a demonibus
tradite antiquitus non sunt causa
taliū euentū: sed signa tantum a
nō naturalit instituta. nec a deo: igit
ē abāgelo n̄ bono Lab hoie. **Ad 2.**
ostat Salomonē aliquū idolatram
fuisse. **Vñ** possibile est suos exor-
cismos p demones ordinatos fuisse
a ideo sunt illiciti. **Ad quintū** qd
figuris a caracteribus nulla virtus
actiua a stellis potest imprimi aq;
non sint res distincte a rebus figu-
ratis. **Si** autem dicatur qd ipsis re-
b; imprimitur virtus ppter figurā
vel caracterem hoc non est nisi per
pacta antiquitus per demones in-
ita. **Lectio ceterimanonagesi-
ma prima**

Requenter enim preoccu-
pant pessima. red arguen-
te conscientia. Cum sit e-
nim timida nequa data est i om-
niū condēnationem sepe em̄ pre-
sumit seu a perturbata conscientia

Nichil enim est timor nisi presump-
 tionis adiutorium per diu cogita-
 tionis auxilium. Dum ab in-
 minor est expectatio maiorem co-
 putat penam eius cause de qua tor-
 mentum prestat. In narratis penis
 multiplicibus quibus afflicti fue-
 runt egyptii tenebris palpabilibus
 circumsepti per triduum intra quos
 penas vna de maximis fuit timor
 quo semper suspicabantur eis pe-
 iora superuentura supplicia quam fue-
 runt presentibus iam illata. In ista
 parte intendit assignare causam
 huius timoris suspiciosi. Et circa
 hoc duo facit. primo assignat huius
 timoris originem in generali secundo
 magis eam explanat in speciali ibi.
Cum sit enim timida. Circa primum
 dicit sic. **Frequentem enim preoccu-
 pant pessima redarguente consci-
 entia quasi diceret. Hec est causa tan-
 ti timoris in peccatoribus iam affli-
 ctis ut non solum doleant de penis
 presentibus sed magis timeant penas
 futuras: quia tales frequenter occu-
 pant prius concipiunt. Pessima
 et maxima penalia eis inferenda re-
 darguente conscientia que indi-
 cat sibi penam maiorem debere quam
 actualiter inferitur. **Et. Arguet te
 malicia tua. Conscientia ergo lesa per
 culpam facit hominem preoccupari
 et concipere grauiora futura quam pa-
 titur ut plus torqueatur metu quam
 sensu vel potest. Pessima esse no-
 minatum casus. Pessima et grauis-
 sima tormenta preoccupant ma-
 los et est sententia confirmis. Co-
 sequenter istud magis explanat
 in speciali. Et ponit istius timoris prin-
 cipium medium et effectum. Principium****

enim est nequicia que est princi-
 palis origo timoris. Et quantum ad
 hoc dicit. **Cum sit enim timida ne-
 quicia data est in omnium condemna-
 tionem in omnibus malorum siue
 peccantium condemnationem. Nam
 ipsamet nequicia penam secum
 habet ne aliquid inuicem deordi-
 natum remaneat. Unde Boetius. e.
 de iso. pro. 3. Sicut probis probi-
 tas ipsa est premium. Ita impro-
 bis nequicia ipsa est supplicium.
**Et Augustinus. i. confes. Iustitia do-
 mnetur sic est ut pena sit sibi omnis
 inordinatus animus. Et idem de ve-
 ra innocentia ca. 191. Nulle pene gra-
 uiores sunt quam male conscientie. in
 qua cum non habeatur deus conso-
 latio non iuuentur. Hoc est ergo prin-
 cipium excessum timoris in peccatoribus
 viz nequicia que teste eorum conscientia indi-
 cat eos esse malos. Sic est enim primum
 effectus culpe sicut dicit poeta Iuue-
 nis li. 4. Ex templo que malum committit
 ipsi displicet actori. Prima est ergo vltima
 que se iudice nemo nocens absoluit
 improba quamuis gratia fallacis pretoris
 viceit vna. Modus est antiquus si-
 cut narrat Ouidius. 14. Metha. quod
 pretor ordinatur nocentem misit in
 vena nigros lapillos et eos postea
 coram populo effudit et sic reum ostendit ef-
 se damnandum. quoniam autem erat libere datus mi-
 sit lapillos albos que postea ad ostensionem
 innocentie effundebat. Sic ergo Iu-
 uenalis quod quis alius conscius siue
 malicie euadat iudicium pretoris.
 pretore per gratiam et fauorem vincente tamen
 seipso iudice non absoluit sed dignus
 supplicio iudicatur. Et ideo dicit
**Seneca de moribus. Mala conscientia sepe tu-
 ta est: securam nunquam. Et ideo figuranter******

dicitur quod nequicia data est omni-
 bus in damnationem. Vel sicut alia
 litera habet dat testimonium conde-
 nationi et eadem sententia est. Et hec
 est ratio illius que sequitur. Semper
 enim seua presumit et presumit si-
 bi futura penalia et crudelia pertur-
 bata vel conturbata seu turbata con-
 scientia et nequicia perpetrata conscientia
 dicitans quod omnis culpa pena aliquando
 delet punitur. Et preceptio pene
 causat timorem. Et hoc est quod sub-
 dit. Nichil enim est timor nisi pre-
 sumptionis et anticipacionis precep-
 tionis proinde de pena debita inferen-
 da adiutorium pro dicio cogitacionis
 auxiliorum. Prodit enim timor ma-
 nifestat quod timens habet cogita-
 tiones de auxilio acquirendo et eo ipso
 quod sollicite desiderat auxilium et nichil
 videt bonitatis intrinsecus in seip-
 so unde delectat esse dignum auxilio et
 eo ipso augetur timor et iudicat pe-
 nam cause per quam torquetur es-
 se maiorem. Unde subdit Et dum
 ab intus minor est expectacio de
 remedio maior computat penam.
 Vel scientiam secundum aliam literam
 credo conscientiam et certitudinem
 eiusdem et exterioris rei de qua tormen-
 tum prestat et a qua infertur sibi
 pena preoccupat pessima re bargu-
 ente conscientia. Notandum est
 quod conscientia hominis multipliciter
 actum habet. Est autem consi-
 entia accusatrix prave transgressio-
 nis. Sicut enim puero datur dica in qua
 defectus sui signantur ut postea ve-
 beretur a nullo modo licet sibi abi-
 cere dicam suam: sed per eam accusa-
 bitur. Ita cuiuslibet homini alligatur
 conscientia in qua omnia peccata

notantur ut secundum eam in iudicio
 accusetur Rom. 2. Testimonium
 reddente illis conscientia ipsorum
 et inter se inuicem cogitacionum ac-
 cusatum et defendentium in die quo
 iudicabit deus occulta hominum.
 Et ideo istam accusatricem maxime
 timere debemus dicente Seneca li-
 suo de moribus. Nihil conscium
 peccatorum tuorum magis timue-
 ris quam te ipsum potes fugere. te
 autem nunquam. Item in eodem: con-
 scientiam magis quam famam irrende.
 Falli enim sepe potest fama consci-
 entia nunquam. Sicut enim caritativus
 accusator primo monet ad partem
 et eum premunit de suis defectibus
 et si se correperit culpam celat. Si ve-
 ro corrigere contempserit: publice in
 iudicio proclamatur. ita conscientia
 nostra in presenti quidem nos corripit et re-
 prehendit occulte: sed si nos non correper-
 erimus: in futuro iudicio nos procla-
 mabit. **Leui. 4.** Conscientia est nisi iudica-
 uerit portabit iniquitatem suam. Secundo
 conscientia hominis est euclatrix sue de-
 pressionis. In omni enim de-
 pressionem vel turbacione terrena singularis con-
 solatio est bona conscientia. **Cor. 1.** Glor-
 nra hec est testimonium conscientie. **Vn-**
Ambrosius de officiis bene sibi conscientia:
 falsis non debet commoueri conui-
 ctijs. nec estimare plus ponderis in
 alieno conuicio: quam in sue consi-
 entie testimonio. Et **Gregorius** super
Ezechiel; **Omel. 9.** Quid prodest
 si omnes laudant et conscientia ac-
 cusat. Aut quid obest si omnes de-
 rogant et sola conscientia defendat.
Item Augustinus in quadam epis-
 tola: et ponitur in **Canon. 11. q. 3.**
 senti loquens ad **Manichaeos;** dixit

Collo.

gna

sic sent de **Augustino** q̄equid licet
 sola me in oculis dei conscia nō ac-
 cusat a capitulo sequenti h̄etur q̄li-
 ter **Constantinus** mediolanū a q̄-
 busdam malignis ifamatus eāt
 de quibusdam criminibus p̄pter
 q̄d p̄termitterebat populo p̄redi-
 care verbum q̄ ista crimina p̄ba-
 ri non poterant. vt verisimilia fue-
 rant scribit sibi papa **Gregori**. q̄
 ad p̄p̄riam cōscientiā redeat a inde
 cōsolatus populo non subtrahat
 que ei vtilia esse cognoscit que in-
 q̄t conscientia defendit liber est in-
 ter accusacōes a liber sine accusaci-
 one esse non potest si sola que ite-
 rius adducit conscientia accusat
 de hoc etiā **Aug⁹** notabiliter loqui-
 tur sup ps. 31. a ponitur similiter
 in **Canone**. 2. q. 7. custodi inquit
 intus cōscia; tuā vbi nemo oppri-
 mit causam tuam p̄ualebit i te fal-
 sū testimoniu; s̄ et ap̄d hoies nū-
 q̄ ap̄d deū valebit vbi causa tua
 dicenda est q̄n̄ deus erit iudex nō
 alius testis q̄ tua conscientia est
 inter iudicem iustitia conscientia
 am tuam nōli timere nisi causā tu-
 am **Dee Aug⁹** Tercō cōscientia
 hominis est cōseruatrix bone pos-
 sessionis **Berū**. Sanus vas consci-
 entia a seruandis secretis p̄doneū
 nullis patens infidīs. nullis vio-
 lencijs cedens. vtpote nec manu.
 nec oculis accessibilis quicq̄d ipo-
 fuero securus sum seruabit vno.
 defūcto restituet quocumq; vado
 ipsa erit mecum secum ferens de po-
 situm q̄d seruandum accepit vbi
 q̄ gloria vel confusio inuitabilis
 pro qualitate depositi. **Dee Berū**.
Est ergo cōseruatrix bone posses-

sionis est enim bona conscientia si-
 cut quedam bona carta i qua me-
 rita nostra scribuntur per quā asse-
 curamur de premio paradisi **Thi.**
Finis autem p̄cepti est caritas
 de corde puro a cōscientia bona **Fi-**
nis p̄cepti potest dici premium
 siue merces debita pro p̄cepto.
Datens carta; bonā per quā occu-
 paturus est magnam hereditatē
 eam diligenter p̄cauet a marie
 cōseruat ne a tineis vel vermibus
 consumatur **Carta** autem per quā
 vitam celestem v̄ndicamus ē con-
 sciētia bona iformata caritate scrip-
 ta tota plena bonis meritis a ideo
 p̄seruari debet a tineis a vermibus
 hoc autem fit dupliciter **Vno** mo-
 do si frequenter tradatur si respici-
 atur a tergatur **Alio** modo si perli-
 niatur cedat que est gummia cedri
 dicit enim **ysidorus**. decimo septimo
 ethimo. capitulo. octauo de cedro
 q̄ resinam quandam habet que
 cedra dicit que in seruandis libris
 adeo ē vtilis vt perlimti ex ea nec
 tineas pariantur nec tempore se-
 nescant. **Isto** duplici modo si car-
 tam nostre conscientie a corumpci-
 one seruare velimus primo oportet
 q̄ frequenter eam trademus
 a respiciamus dicta facta a cogi-
 taciones diligenter discutiendo a
 eam diligenter etiam a puluere
 detergamus vt nec vniuersalia inco-
 fessa dimittamus. exemplo apo-
 stoli **Pauli** qui dicebat **Actuum**
 vicimo quarto **Studo** sine offen-
 diculo conscientiam habere ad de-
 um. **Studium** est sc̄dm **Tullium**
 vt mens ai applicacō ad aliq̄d a
 gēdū ai hūmā voluntate a reuerētia

310

maximā animi applicatio requiritur
 ad bene discutiendum ac discernē-
 dum ac pure cōfitemdum de pec-
 catis. et ideo merito dicit **A**pосто-
 lus studeo consciētiā habere nō
 leuiter ac p̄fundiorie loquendo ser-
 uo consciētiā: sed studeo consciē-
 tiam habere a hoc sine offēdiculo
 vt etiā diminuta p̄ccā a que cōtin-
 gunt cōtinue negligant. **S**ecundo
 debemus istam cartam perlimire ce-
 dra que est resina cedri sāguine
 crucifixi vel crucis x̄pi frequenter
 cogitare a meditari. De cedro nāq̄
 fuit pes crucis ad literā a sic per sp̄
 nodochē pro cruce potest p̄oi. **V**a-
 let autem meditatio vermes a re-
 morus p̄ccōy exstirpare omnino
 dicente apostolo ad **hebr.** 9. **S**ā-
 guis x̄pi emundabit consciētiās
 nrās ab opibz mortuis: a sicut idē
 est perdere hereditatē a talē cartā
 ita idē ē perdē consciētiā bonā
 a vitam futurā. **E**t ideo illi qui se o-
 mino depingunt ad fame claritatē
 nō ad consciētiē veritatē p̄dent si-
 naliter celestem hereditatem. **C**ō-
 tra quos **S**en de moribus **P**lurimi
 famam pauci consciētiā verent̄
Quarto consciētia est vindicatrix
 fracte p̄fessionis. omnes enim x̄pi
 ana p̄fessionē censemur. a ideo
 quociens istam p̄fessionē infrī-
 gimus consciētia nostra nō soluz
 accusat immo vindicat mordendo
 a pungendo **puerbioy. 12** **E**st qui
 promittit a nō implet a quasi gla-
 dio pūgit osciē. **I**n baptismali p̄-
 fessione sigillatur imago dei in cō-
 sciētia hominis per virtutes a ḡ-
 tiam que tunc infundūtur paruu-
 lis etiam carentibus vsu rationis

Et est ille denarius quem sep̄ x̄ps
 erigit pro tributo per quem confi-
 teri debe? nos esse seruos suos. **V**n
Crisostom? sup **Matth. 22.** **R**eddi-
 te cesari que sūt cesaris. **N**ūmisma
 cesaris autē ē. nūmisma dei homo
In solidis videtur cesar. in hoibus
 autē deus cognoscit̄. **I**deo diuicias
 vestras date cesari; deo autē cōsci-
 ētiē vestre in oeciā reseruate. **S**ed
 istis tēporib? consciētiā habēt nō
 nulli quoad dupliciter defectiuā. **H**a-
 bēt enim q̄dam consciētiā dilatatā
Quidā consciētiā infirmatā. **Q**uidā
 consciētiā p̄turbatā. a quidā cōsci-
 ētiā h̄nt cauteriatā. **P**rimo iuēi-
 untur nonnulli quorum consciēti-
 a est nimis dilatata qui numquā
 ponderant nisi grossiora peccata q̄-
 rum consciētia est sicut rete ha-
 bens larga foramina vbi non cō-
 prehēduntur nisi pisces maiores
 sed minores semper euadūt. tales
 non ponderant otiosa iuramen-
 ta immo nec mēdacia: periuria ni-
 si forte coram iudice super librū mē-
 dacia nullius momenti sunt ap̄
 tales nisi cedant in diffamationē
 proxiimi. **F**urtum nō est es magni
 p̄deis si sit de bonis regis l̄ ac? al-
 teri? m̄gnū h̄ tm̄ si de bonis paupis
 fiat furtum: etiam si fiat de bonis
 personalibus furtū remordet con-
 sciētia: sed si de bonis alicuius cō-
 munitatis n̄ remordet nec remanet
 in consciētijs quorundam vt pec-
 catum alicuius p̄deris qui nimis
 dilatant consciētiās suas dicen-
 tes **Genesis. 32.** non est in osciē-
 tijs nrīs q̄ eā viz pecuniā posuēit
 māsup̄is nrīs. **A**lij sūt q̄ h̄nt osciā
 satis infirmatā p̄ oppōitū q̄ n̄ solū

peccata magna ponderant: si etiam pua
sicut debent et plus iusto et que no
sunt peccata iudicant esse peccata et hec
conscientia frequenter dyabolo instiga
te gignatur qui sic inducit hoies ad
perplexitatem peccandi quod quicquid
contra conscientiam fit etiam erronea edi
ficat ad gehennam et hec est conscien
tia infirma quam apostolus prohibet **Cor.**
8. Percutientes conscientiam eorum
infirmam in christo peccantes et tales
vidi temptatione cessante frequenter
habuisse conscientiam nimis largam

Tertio sunt qui habent conscientiam per
turbatam qui propter commissa despa
rant **Contra quos Bernardus super 67o**
Canti. Quid efficaciter ad conscientiam vul
nera nec non ad purgandum acie
mentis: quam christi vulneris sedula me
ditatio. Et idem **Turbatoris** non per
turbator quod vulneris domini recorda
tor **Rom. 8. ca.** Omne quod in ma
cello venit manducate non interrogan
tes propter conscientiam. De ista conscientia dicit
Ista se presumit seua perturbata consci
entia. Quarto sunt quidam qui habent
conscientiam cauteriatam et hii ponde
rant pua si de magnis non curant. Ta
les fuerunt pharisei decimantes me
suram et rutam et omne olivam et frumina le
gis pretermittentes **Matth. 23.** et hii
fuit prope de quibus propheta ait apo
stolus ad **Thess. 2. ca.** in novissimis
diebus veniet quidam prope loquens
medacium et cauteriatam habentes con
scientiam. Nos ergo huiusmodi quadruplicem
conscientiam deponentes faciamus quod
scribit **Deb. 10.** Accedamus cum vero
corde et plenitudine fidei ad prophetam corde
a conscientia mala **II. Cor. 19.**

**Et hii autem qui impotentem venire no
ctem ab infimis et altissimis superue**

**entem eundem somnium dormientes
aliqui monstrorum exagitabant
timore aliqui anime deficiebant tra
ductione Subitaneus enim anime illis
timor superuenerat et miseratus.**
Hec est quarta pars huius capituli
in qua agit de veritate nove pla
ge dilate egypti per tenebras pal
pabiles tribus diebus durantes
Vnde postquam actum est de istius
plage immensitate In ista parte
agitur de eiusdem vniuersitate. Et
diuiditur processus iste in tres p
tes. Nam primo ostenditur quod pe
na illa fuit vniuersalis quantum ad
tempus. Secundo quod fuit vniuersa
lis quantum ad personas Tercio quod
fuit vniuersalis quantum ad causas
secunda pars ibi **Si quisque** tercia
ibi **Sibilans spiritus** Primo er
go quantum ad tempus ostenditur
magnitudo illius pene quantum ad
hoc quod durantibus illis tenebris
nullum dabatur egyptiis tempus
solacii vel quietis quod siue esset te
pus vigiliam siue dormicionis se
peragitabantur timore. Vnde dicit
sic Illi autem egypti qui impote
rem venire noctem in illas tene
bras ad modum noctis se haben
tes qui potent eos omnes ligauit et ab i
fimis et altissimis superueientem quod te
nebre ille causabant partim ab infi
mis quasi de vaporibus de terris
ascendentibus et partim ab altissi
mis et corporibus celestibus lumē
suum subtrahentibus sicut absent
tia gubernatoris nauis dicitur esse causa
submersiois nauis. eundem somnium
dormientes et eandem noctem vel tenebras
patientes aliqui monstrorum agita
bant timore videlicet in somnis si

318

frequenter contingit dormientibus
 per horribiles visiones aliquando
 autem puta in vigilia anime defici-
 ebant traductione id est successiva
 mutacione de vna ymaginacione ad ali-
 am: sicut euenit euntibus in tene-
 bris et sic deficiebant traductione
 anime id est talis variacione anime
Vel deficiebant traductione anime et
 morte per quam anime traducebant de vi-
 ta ad mortem: vel de corpore ad infernum
 vel de sensu ad insaniam: quod fiebat for-
 te dormientes pro timore et hoc quod su-
 bitaneum illis in ipsa dormitione timor
 superueneat Et ideo magis ceteraba-
 tur. **T**um quia improuusus. **T**um
 quod a causis superioribus que preca-
 ueri non poterant. **A**lia littera ha-
 bet sic. **I**lli autem qui impotentem
 venere noctem supple patiebantur et
 dicitur quod nocte illa erat vere ipotes
 ab effectu quia egipcios perire de-
 debat ipotes. **E**undem somnum dor-
 mientes. **S**onus in sacra scriptura
 signat peccatum: et dormientes peccatoe **R**o-
 1. **N**on autem iam nos de sono surgere. **E**t
Ep. 4. **S**urge qui dormis et exurge
 a mortuis et illu. et xpristus. **U**bi
 non dicitur quod dicitur et dicitur peccatum con-
 paratur sono propter quatuor rationes: vi-
 delicet propter somni causationem: propter sen-
 suum ligationem et propter iudicij de-
 ceptionem. **P**rimo ergo somnus
 dicitur figuratiue peccatum propter
 somni causationem. **C**ausatur ei
 somnus ab euaporatione ascenden-
 te ad cerebrum. **D**e nutrimento qui
 dicitur vapor per calorem ascendit si-
 cum ad cerebrum peruenierit: propter
 cerebri frigiditatem infrigidatur
 ibidem: et cum natura illa fuerit gra-

uis propter congelacionem: tunc descende-
 re. **D**escendens vero per venas obstru-
 it vias spirituum: per quos sensus
 habent exercere actus suos et sic ca-
 tur impotentia sentiendi et retractio
 caloris ad iterius et hoc est sensus
 priuacio videlicet actus sentiendi
 per euaporationem sic eleuata: de
 nutrimento et postea infrigidata
 sicut declarat **A**risto. 1. de somno et
 vigilia per septem signa ubi ostendit
 quod triplex dispositio huius corpo-
 ralis facit huius sonolentum natura-
 litate videlicet si habet caput grue. **V**n-
 de anima huiusmodi parua capita et paru-
 m de cerebro parum dormiunt sicut aues
 et animalia huiusmodi cerebri sicut **S**i-
 militer melancholici parum dormiunt
 sicut **A**risto. si si huiusmodi caput grue et
 collum breue et venas graciles est na-
 turaliter sonolentus quod si venae sint gra-
 ues euaporatio calida et subtilis facili-
 ter ascendit ad cerebrum et eadem euapora-
 tio infrigidata in capite et ingrossata
 difficulte descendit propter grauitatem ve-
 rum et per omnes ille vapor grauis diu reti-
 netur in capite et quod diu retinetur obstru-
 it meatum sensuum et tam diu manet
 sensus ligati. **S**ilicet si huiusmodi caput gran-
 de huiusmodi multum de cerebro et sic multum
 de frigiditate in loco illo. **T**ercio si
 huiusmodi collum breue et cetera peruenit vapo-
 res ad cerebrum de stomacho. **I**sto-
 modo moraliter est si persona habeat gra-
 de collum breue et venas graciles erit
 dicitur propter delicias et pigritiam sonolen-
 ta. **C**aput grande est magna dignitas
Puta rex: dux: comes vel magnus
 in ecclesia. **C**ollum breue est par-
 ua caritas. **C**aritas enim est quasi
 collum in corpore christi mysticum
 quod est etiam connectens christum quod est

caput corpori suo quod est ecclesia. vena est vas sanguinis Sanguis enim compassione ad christum significat et reuera quicumque habet magnam seculi dignitatem et ad christum quam caritatem et erga proximum modicam pietatem talis erit necessarius somnolentus psal. 19. Omnes reges gentum vniuersi dormierunt in gloria vir in domo sua In cuius figura tres reges siue magi nullo accepto in somnis ne redirent ad Herodem per aliam viam reuerfi sunt in regionem suam Math. secundo Pauperibus pastoribus apparuit angelus vigilantibus sed reges inuenit oppressos somno et ita est hodie quod pauperes inueniuntur utrobique vigilantes ad ea que salutis sue sunt. Sed diuites et maiores dormiunt in peccatis et ideo premium celeste non poterunt inuenire. Ps. testante Dormierunt. s. f. a. n. i. o. vi. di. in. m. s. Secundo copulat peccatum somno propter somni interpretationem dicitur enim vulgare quod quis non sit semper verum quod recta interpretatio somni est exponere somnum per oppositum sicut illi qui arte de signatione somnorum contempnunt hec dicat Aris. de sono. e. de dimacoe quod omnes et plures existimantur habere aliquam significationem somnorum prestat fides tempus ab experientia demum dicitur ei vulgare quod somnia verti debent ad contrarium sensum Et certe isto modo spiritualiter habent somniantibus de honoribus dignitatibus diuitiis deliciisque in presenti in futuro ponentur in peccatis dolibus et miseriis Et pro oppositi afflicti tribulationibus et tediis in presenti propter deum in futuro;

gaudio replebuntur et hinc est quod saluator dixit ad discipulos suos quod ab eis de seculo erat recessurus Amen amen dico vobis quod plorabitis et flebitis vos mundum aut gaudebit et tristitia vestra vertet in gaudium Ioh. 16. Gaudium vero mundanorum in tristitia vertet Iob. 21. Ducit in bonis dies suos et in peccato ad infernum descendunt de istis somnis dicit. Eccl. 22. Vana spes et mendacium insensato viro et somnia extollunt imprudentes Fingit Ouidius secundo Metamorph. quod alicuius mirae feruore dilexit vicium suum pro quo cum mare transire temptasset et naufragium passa fuisset et alicuius uxoris suae nesciens causas omnibus diis thura offerebat: sed precipue Junoni Juno ergo non forens ulterius lacrimas alicuius vocavit primum em fidelissimam nuntiam iussit et ut iret ad palacium somni regis et exitaet sonum precipiendo ei ex parte Junonis quod aliquem de filiis suis et de sonis: quod somnia dicitur filii somni mitteret statim ad Alectem quae ei dormienti ostendat effigiem viri sui in mari submersi Iuxta ergo Iris famula Junonis ad palacium somni regis et iussa Junonis contempsit: aut Sünus tres filios potissimos quos nunquam non ad reges nobiles et duces mittit Primum vocat Mophros Secundum rtharos Tercium Patalos Mophros habet suum officium quod si effigiat in capite dormientis non effigiem humanam cum gestibus et loquela ceteris quae pertinent ad humanam naturam rtharos causat effigiem beutorum et volatiliam cum omnibus gestibus ad bestias pertinentibus: sed de humanis nullo modo se immittit.

h̄ de h̄matis nullaten⁹ se intro-
 mittit. Pantefos at̄ causat figu-
 ras inanimatoꝝ vt lapidū mon-
 tiū a ceteroꝝ. Rex ḡ sompnus du-
 cens secū primogenitum suū iuit
 ad altionē: quo cū puenisset fili⁹
 su⁹ Morphē⁹ posuit se in capite al-
 rōnis in effigie cecus naufragi a
 mortui a sic eā de morte mariti cer-
 tificauit a voluntatē Junonis ex-
 pleuit. Vult aut̄ Ouidius p̄ hos
 tres filios sōpnū intelligere triplex
 gen⁹ sollicitudinis quod imittit
 dyabol⁹ in corda hominū dormien-
 tium p̄ negligentia vite sue. Pri-
 ma sollicitudo est circa honores a
 dignitates. Secunda est circa vo-
 luptates. Tercia circa cupidita-
 tes. Prim⁹ ḡ fili⁹ mittitur ad sup-
 bos quī eis effigiat de nobilitate
 humana: de dignitatibus a hōri-
 bus: de pompa seculari in restitu-
 gestu: famulatu a equitatu a isti
 q̄ten⁹ tales sunt nō curant mltū
 de diuicijs vel voluptate. Secūd⁹
 fili⁹ mittitur ad libidinosos a nō
 rēpresentant nisi ea q̄ ad bruta per-
 tinēt. Dicit em̄ Aresto. 3. Ethico.
 e. 4. q̄ illa delectatio videt̄ marie
 exprobrabilis qua delectamur nō
 fm̄ q̄ homines: s̄ fm̄ q̄ sum⁹ aia-
 lia. talib⁹ em̄ gaudere a tales dili-
 gere: bestiale est. Iste fili⁹ causat
 in hōie sollicitudinē a curā carnis
 in desiderijs cibis a potib⁹ ueneris
 a quietis. Et isti p̄ncipalē non a-
 māt corde honores vel diuicias ni-
 si secundario. s̄ tantūmodo volup-
 tatē. Tercī⁹ fili⁹ sōpnū mittitur ad
 cupidos. Iste facit hōiem cogitati-
 uū. s̄ circa iamimata. sicut sūt aucū
 a argētum ēre a maneria: q̄ a si

circa oīes a touts sollicitētur hōe
 est secundario in quantum per te-
 lia pecunie sūt acquirende. Et h̄ij.
 oēs p̄ regē sompnū regunt̄ **Jo. 7.**
Regit̄ mors ab adā vsq̄ ad mo-
ysē. Et iste sōpn⁹ diuiciay: volup-
 tū a honoꝝ vertetur finaliter in
 paupertatem: vilitate: a miseriā
In Ps̄. Dormierūt sompnū suū
 nichil inuenerunt viri diuiciarū i
 manibus suis **Proū. 2.** Poli dilige-
 re somnū ne te egestas opprimat.
Tercio peccatū comparat̄ somno
 p̄pter sensuum ligationē: Dormi-
 ens ei sensus sic habet ligatos q̄
 de suis opacoibus nichil exercet:
 sed est quasi mortu⁹. Eodē mō dor-
 mēs p̄suetudinē male vite i peccō
 mōli nichil potest interim operari
 meritorū vite eterne. Dicit **Arest.**
 de somno a vigilia q̄ dormētes in
 dormiendo faciētes operavigilie nō
 p̄nt memorari opm̄ illoꝝ: sed sō-
 moꝝ bene recordat̄. Eodē modo fa-
 cientes opa de genē bonoꝝ ex carī-
 tatē nō recordant̄: nichil recipiēt
 in celo de premio essenciat̄: sed hū-
 rememorabūt se fuisse pro eis de
 tēporalē p̄miatos a sic iudicabūt
 ista opa nō sicut bona: sed potius
 sicut somnū bonoꝝ opm̄ p̄terisse
Job. 20. Velud sounū: auolans
 nō inueniet̄: transibit velud visio
 nocturna. **Quarto** peccatum cōpa-
 tur somno p̄t̄ iudicij somnoꝝ de-
 ceptionē. Somnians iudicat se quā-
 doq̄ esse in magnis festis cellarij
 inter reges a cum euigilat inuenit
 se fortassis in carcere compeditum
Somnians vero terribilia nō timet
 quia si quis stet ad caput gladio
 euaginato nichil timet. sed de
 fantasīs

fantalis p[ro]p[ri]i capitis que sibi no-
cere n[on] possunt timet supra modu[m]
si ignis appropinq[ue]t vel aq[ua] non ti-
met vel curat. Eod[em] modo dorme-
tes in peccatis falsu[m] habet iudici-
um a turbaco[n]es seculi q[ui] no[n] s[un]t ni-
si fantastice nimis timet: penas e-
ternas nullaten[us] formidat quor[um]
quilibet potest dicere illud Job. 4.
Terrebis me p[ro] somnia a visio[n]es
horore cuties: quia feci. 20. Sop-
n[us] no[n] d[omi]nis immutat sciam eius

Dem[um] si Lectio. 193.
quis ex illis decidisset cus-
todiebat[ur] i[n] carcere sine fer-
ro redusus. si em[im] rusticus q[ui]s erat
aut pastor a agr[ar]i labor[um] oparius
p[ro]occupatus esset inefugabilem
sustinebat necessitatem. Vna ei
catena tenebrar[um] colligati.

Q[ui]s[que] in p[ar]te p[re]cedente q[ui] pena te-
nebrar[um] e[st] vniuersalis in egipto
p[er] tridu[m] a hoc ex p[ar]te t[em]poris. In
ista parte ostendit q[ui] fuit similiter
vniuersalis ex p[ar]te p[er]sonar[um]. Et e-
ra hoc duo facit. Primo ostendit q[ui]
fuit vniuersalis q[ui] tum ad oparios
a rurales. Secundo q[ui] fuit vniuersal-
is tum ad omnes. Secunda ibi Vna
em catena. Circa primu[m] p[ri]mo ta-
guntur operarij a rurales indistric-
te. Secundo distinde ibi. Si enim rus-
ticus. Dicit ergo p[ri]mo sic. Dem[um] si
quis ex illis regipcijs p[ro]cipue ope-
rarijs qui foris erat decidisset for-
te in foueam custodiebatur ibi p[er]
tebras quasi i[n] carcere redusus si-
ne ferro. Vn[de] si fuit rusticus a co-
lens siue custodiens cura a pastor
animaliu[m] a porcor[um]: a ecia[m] laboru[m]
agri qualiter cu[m]q[ue] s[ic] qui opabat[ur] i[n]
laborib[us] ex agris collectis. sicut q[ui]

collectas fruges trahant: si q[ui]s
taliu[m] e[st] p[ro]occupatus a p[re]u[er]sus
foris p[er] tempestatem t[em]brarum in-
effugabilem: quam nullo modo
fugere poterat sustinebat necessi-
tate. Et ad d[omi]n[u]m de ista pena sic. V-
na em[im] catena tenebrar[um] a simi-
li cat[er]a tenebrar[um] omnes erat col-
ligati. Littera e[st] satis plana. Cir-
ca illam p[er]iculam. Custodiebat[ur]
in carcere. Notandum q[ui] in sacra
scriptura legim[us] de q[ui]druplici car-
cere. Est em[im] carcer corporalis coar-
taco[n]is: co[n]suetudinalis oppressio-
nis: medicinalis expurgaco[n]is a
infernalis dampnaco[n]is. Primo
corp[us] nostru[m] e[st] q[ui]si carcer ipsi[us] ai-
me. Persona na[m]q[ue] in carcerata q[ui]
tuncumq[ue] libera vel nobilis no[n] ex-
quit vel vti sua libertate s[ed] s[ed] i[n] car-
ceris leges coartat. Eod[em] modo
sp[iritus] ratiõ alis qui e[st] anima na-
tus e[st] e[ss]entialiter a corp[or]i d[omi]nari: no[n]
idem sp[iritus] deo dediti subiciunt
corp[or]i subdit[us]: de palacio corpo-
ris carcer[is] sibi fecit in q[ui] passio[n]i-
b[us] a temptaco[n]ib[us] coartat in e[ss]en-
tiam vt sancti viri iam dissolu[m] d[omi]n-
derent a e[ss]e cum xp[isto] dicente. Apost-
ad Philip[um] p[ri]mo. Coartor em[im] de
duob[us] desideriu[m] habes dissolui a
e[ss]e cum xp[isto]. Et hoc e[st] quod dicit
Sen[eca] epistola. 101. Corpus hoc ai-
pond[us] e[st] a pena premette illo vt
getur in vinculis e[st]. Et ideo dicit
Plato q[ui] in hoc maxime manifes-
tus e[st] p[ro]p[ri]e si anima[m] absoluit a
corp[or]is co[m]mune differentius
alijs hominib[us]. Et vult dicere q[ui]
anima in p[re]senti no[n] p[otes]t totalit[er] a
corp[or]is co[m]mune absolui. Nam esu-
rim[us] a sitim[us] a fatigamur freque[n]t[er]

quibus necessitatibus oportet pre-
uidere de remedio sed a passionibus
voluptuosis oportet rez p[er] h[uius] ani-
mā suā absolūte a neq[ue] in talibus
corpori assentire. De isto carcere pe-
tūt p[er] s[er]mōnem educi dicitur Educ de carcere a
nimā meā ad cōfiteendum noi tuo
Glosa. Corpus quidem carcer est
non vtiq[ue] sedm illud q[ui] deus fecit
bonū: sed sedm q[ui] corripitur a ag-
grauat animā scilicet corruptione
eius que v[er]it ex peccato carcer est
Et infra Nūc ergo corpus: anime
carcer est p[ro]pter corrupcōem; In futu-
ro erit domus p[ro]p[ter] incorrupcōem
a libertate. Merita em̄ carcerem fa-
ciunt sicut vnum habitaculū iudu-
so carcer ē: custodia ē domus. Liber-
tas domū facit Seruitus carcerem.
Hec glosa. Secundus carcer est
cōsuetudinālis oppressio: pecca-
tis nāq[ue] a p[er]uersis moribus duc-
tis in cōsuetudinē: homo quodam
modo violentē in malicia detinetur
Et ideo dicit Aristoteles secundo E-
thicorum capitulo primo q[ui] habi-
tus mali postq[ui] sunt generati non
subiacent volūtati: a tamen videntur
voluntarij a principio quemad-
modū proiciens lapidem non ha-
bet in sua p[ar]te iam proiectū resu-
mere a tamē fuit proiectio volūta-
ria. quia in ipso fuit mittere vel nō
mittere a principio. **Figura ad h[oc]**
est de s[er]pente Iudici. 16. quē volū-
tarie fatue femine copulatū amo ē
philistei ceperūt a vinctū cathēis
in carcere molere coegerūt. **Femina**
autē voluptate; designat cui homo
libere a volūtate se immiscet estimās
q[ui] posset libere desistere quādo pla-
cet **Sed** certe quando gratia priua

tur: cathena diaboli capitur a liga-
tur que est inclinatio delectabilis
ad illecebram a sic per demones in
carcere p[er]uerse cōsuetudinīs serui-
re cogitur: vt iam sine difficultate
magna desistere nequeat cogitaci-
onibus cōsuetis. Quis enim du-
plici de causa homines temptentur
videlicet p[ro]p[ter] experientiam vo-
luptatis prebite a p[ro]p[ter] inexpl-
entiam voluptatis ignote. **Longe**
tamen molestius inclinatur exp-
ti q[ui] inexplenti p[ro]p[ter] impressam me-
moriā voluptatis De isto carcere
dicitur **Apoal. 2.** Ecce dyabolus mis-
sus ē ex vob[is] aliq[ui]s i carcerē vt tēp-
temini. De isto carcere dicit **Greg.**
2. moralium. Sepe nōnulli exire a
prauis actibus cupiunt: sed quia
eorundem actuum pondere p[er]mū-
tur in male cōsuetudinīs carcere
inducti a semetipsis exire nō possūt
Cōsuetudo namq[ue] mala mirabili-
ter nimis nocet quia inuentum
allicita inuadit senectutem necat
a constringit: affectum fallit a de-
cipit seu inficit a iudicium de cul-
pis subuertit. q[ui] inuentum late-
ter inuadit dicit glosa **Bede** super
illud **Proverbiorum** vicesimo secū-
do **Adolescens** iuxta viam suam eti-
am cum senuerit non recedet ab e-
a. **Greca** narrat historia **Alexan-**
drum potentissimum regem orbis
q[ui] dominatorem a in moribus a i-
cessu **Leonidis** pedagogi sui non
potuisse carere vicijs quibus paru-
lus fuerat imbutus: q[ui] senectute;
necat a constringit. **Dicit** **Grego-**
rius decimo quinto **moralium** **Sen-**
ectus iquit prauē cōsuetudinīs quā
semel receperunt cotidie duriores

existunt et non nisi peccatoris vita
 finiuntur. Quod autem affectum fal-
 lat et inficiat dicit **Seneca** episto-
 la. 84. Dum inquit in vicinis iacui-
 mus euelli difficile est. Non enim
 inquinati sumus sed infecti. Et **psi-**
dm. a. soliloquiorum. **Prauus** usus
 vix abolitur assidua consuetudo
 viciū in natura; conuertit ani-
 mus in sceleribus constructus vix
 euelli potest ab eis. Quod autem rec-
 tum iudicium de culpis deripiat et
 subuertat patet. **Ethicoz.** De i-
 temperato in quo propter consuetu-
 dinem prosequendi voluptuosa cor-
 rumpitur bona opimo circa finez;
 Et hoc est quod dicit **Aug.** **Ench.**
 capi. 2. Peccata inquit quamuis
 magna et horrenda cum in consu-
 etudinem venerint: aut pauca
 Aut nulla esse creduntur vsq; a
 deo vt non solum occidenda sed
 etiam predicanda: diffamandaq;
 videatur **psalme** tercio. Peccatum
 suum quasi **Xodoma** predicauit
 eum: nec absconderit: quoniam sic scriptum
 est **Laudat** peccator in desiderijs
 anime sue et qui iniqua egerit ta-
 lis iniquitas in diuinis libris vo-
 catur clamor: sicut apud **psalam**
 habetur de vinea mala. **Expe-**
ctauit inquit vt faceret iudicium: fecit
 autem iniquitatem et non iusticiaz;
 sed clamorem vt est illud **Gene-**
Clamor **Xodomoz** et **Gomorreoz**
 rum multiplicatus est coram me
 eo quod peccatum suum in consuetudi-
 nem traxerant peruersam. **Hec il-**
le. Sic ergo tales consuetudine pe-
 candi irremedia iacent. De illis ergo
 qui peruersa consuetudine detine-
 tur et non possunt euadere **verifi-**

catur illud **psalme** xl. In domibus
 carcerum absconditi sunt. **Figura**
 ad hoc est **Actu.** 12. **Quando** **Petrus**
 dormiuit in carcere inter duos mil-
 ites vinctus catenis duabus et
 custodes ante ostium custodiebant
 carcerem. **Tercius** carcer est carcer
 medicinalis expurgationis. sicut
 enim persona debitis obnoxia carce-
 ri aliquotiens mancipatur pro de-
 bitis: ita aliquando anime de corpo-
 re recedentes pene temporalis debi-
 trices pro culpis in carcere purgato-
 rij retruduntur. et istos iacturatos
 piissimum est visitare suffragijs ac o-
 rationum et elemosinarum subfi-
 dijs liberare damante ad nos vna
 queque earum et dicente illud **Gen.**
30. **Facias** mecum misericordiam
 vt suggeras pharaoni vt educat
 me de isto carcere. **Istos** sic in carce-
 ratos valde piū est beneficij iuuare
 quod ipse finaliter in egrediuntur ad re-
 gnū celeste et per his que eis benefice-
 runt intercedent **Eccl.** 2. De carcere ca-
 tēnisque intercedunt egreditur quis ad re-
 gnū. **Rectus** carcer est carcer eterna-
 lis condemnationis que est carcer grauissi-
 mus: in quo nullus alleviatur: nullus fu-
 git: nullus liberatur: nullus morte termi-
 nat. **In** isto carcere est pena maria-
 eo quod mors ibi optatur pro solatio.
Datet enim deus sicut dicit **Jaco-**
bus **Rauanensis** in quodam sermo-
 ne palatium: stabilium et hospita-
 le et carcerem. **In** palatio erunt bo-
 ni. **In** hospitali sunt mediocriter
 boni et mediocriter mali. **In** stabu-
 lo sunt mali. **Carcer** qui est infer-
 nus: penalis carcer est hominum quia
 manibus et pedibus vincuntur: sed
 penalius: quia tenebris includitur

p̄tinuis p̄alissimis q̄ p̄tinuis fletu
 bo a d̄tū stridoribz coangusta Ta
 l̄ aut̄ eit carē ifernal̄ Iux̄ ill̄ Ma
 th̄. 20. Ligatis manibz a pedi. ac
 Palaciū ē padis? q̄le aut̄ palaci
 uz q̄s sibi b̄ edificat: t̄le sibi iueni
 et ibi Edificat̄ ei de auro dilcōis dei
de argēto dilcōis p̄ri: de lapidibz
p̄ciosis tonoz opm̄ Iux̄ ill̄ Coz
1. Si q̄s aut̄ sup̄edificat sup̄ fūdām
tū hoc: auz: argētū l̄ lapides p̄cio
fos ac. Stabul⁹ ē mūd⁹ in q̄ tō po
sit⁹ fuit p̄ q̄ peccauit restante P̄s
Cōpat⁹ ē iumētis ifi. ac Et iō ad e⁹
libeā d̄ez saluator: posuit se i stabu
lo. Ve aut̄ illis q̄ stabulū p̄ponūt
palacio a fetore stabulū odibz d̄l
cibz padisi. Hospitale dei ē purga
toriū de q̄ sup̄i d̄cm ē in q̄ ponunt
ifirmi vt sanent̄ De isto carē scri
bif̄ Isa. 2e. De mal⁹ gregabunt̄
i gregacōe vni⁹ fastis ad lacū a i
ducent̄ ibi in carē. L. 192
Sue spūs sibilās ā int̄ sp̄is
 sos arborū ramos auū so⁹
 suauis: ā vis aq̄ discurretis mimū
 Aut son⁹ valid⁹ p̄cipitaz petrarū
 Aut hūctū aialū curs⁹ i uis⁹. aut
 mugietis valida testiaz vor. ā eso
 nās de altissimis mōtibz echo defici
 etes faciebāt istos p̄ timore. **D**e
 clāto de p̄a timois tpe t̄ibratū q̄
 fuit vniūsal̄ egipcijs taz ex pte te
 pis q̄ ex pte p̄foruz. In ista pte de
 clāt 3° q̄ fuit vniūsal̄ ex pte carū
 a ponūt. A. cāe illasie t̄ois Nō q̄dē
 ex nā sua s̄ ex d̄icōe egipcoz tūc
 t̄pis i t̄nbris exūtū q̄ p̄bā d̄scia
 sp̄ p̄fuit seua Iō etiā illa q̄ ex nā su
 a t̄ois t̄oibz p̄stāt solatiū d̄c̄is fi
 b̄ip̄is de malicia p̄p̄a p̄rant metū.
 s̄ cā mouēs ad timorē stat l̄ i aē l̄

i aq̄ l̄ in tra vniū trā in altō aetis
 Due d̄ende ibi erāt Son⁹ v̄etoz a
 cāt⁹ auū. Q̄ntū ad p̄mū sc̄: spūs si
 bilās v̄ētus leuē flās Q̄ntū ad. 2
 St Aut int̄ sp̄is ar. ra. ac Sed q̄l̄
 erat terribil̄: si erat suauis. Sibi
 p̄m̄ v̄enti l̄ suauitas cant⁹ ē m̄
 ime delcābilis q̄ nō inducit timō
 res: s̄ q̄ d̄nt̄ ā q̄n̄ fūt: p̄nt̄ aues i
 felle a feroces dulcē canere: vt ē cā
 t⁹ firenarū Iō p̄p̄ cās ignotas v̄n̄
 fiebat: sibi l̄ a cāt⁹ tribil̄ eāt eis.
 Et iō St. iter sp̄is ar. ra. q̄ sp̄issitu
 do: crudel̄ negocij st abs̄cōsionez
 Secto i aq̄ fuit duplex d̄ra cāz eos
 det̄ctū. vna ex ipetu aq̄. āa ex col
 l̄siōe petraz d̄ctaz i aq̄. Q̄ntū ad
 p̄mū St sic. ā vis aq̄ dis. m̄. v̄ipetu
 ose l̄ mimū irruētis a s̄blim̄i p̄fun
 dū. Q̄ntū ad. 2. St. ā son⁹ va. p̄c.
 pe. d̄s. v̄iz p̄vī aq̄. Tercio i tra. p̄
 pe tra eāt t̄plex d̄m̄tia carū eos det̄
 rētū q̄ triplex son⁹ eos p̄ebabat.
 v̄n̄ p̄ motū aialū localez. ali⁹ per
 motū aialū v̄olez a fct⁹ p̄ mot⁹ v̄
 l̄ s̄litu diez. Q̄ntū ad p̄mū St. ā lu
 dentū aia. cur. iui. a iō timebāt ne
 ab aialibz d̄culcarent̄. Q̄ntū ad. 2
 St. ā mugi. va. test. vor. De 3° St. ā
 reso. de altis. mō. echo Igit̄ oia d̄fi.
 facti. ac Cit̄ geneā d̄ez echo nōnda
 fūt duo. v̄nū ē nāle. āud fabulosū
 P̄alez aut̄ geneā d̄ez ip̄si echo de
 clāt Arist. . 2. de aia corū dente om̄
 to. 8. Est ei s̄z om̄etatorē it̄racio so
 ni d̄suādo figuraz suā a fit ab aere
 p̄cusso a sonāte cū reflectōe ad ali
 q̄d obstaculū marie d̄cauū. P̄oit
 aut̄ ad h̄^o exēptū Aris. 8 h̄ue. lumē
 m̄l̄ t̄plicatū i aē a ēflexū ad aliq̄d
 politū ēfectū v̄ s̄ illā p̄tē i q̄ geneā
 tur sic manifestū ē in corpe hūnoso

quod illuminat nō solum p radi
os incidentes: s; p radices reflexos a
litter eēt ymbra vbiq; nō i
dūt radij solis. Aliud exemplum
ē in aq̄. Si em lapillus piciaf in a
quā fiūt multe circulationes vbi
cecidit lapillus a minor ceculis
pellendo causat maiorē a ille aliū
a sic deinceps donec deficiat v̄tus
primi pellentis. Si autem circula
tiones ille occurrat alicui obstacu
lo q̄siusq̄ v̄tus primi pellentis de
ficiat repatiūtur. a fiūt cūlatio
nes iste v̄tus locum vbi prima p
cussio facta est p lapidem. Eodem
modo quādo ex patiente a pauf
so fit sonus: ille multiplicatur a
sonus iste generat aliū a ille ali
um circulariter q̄ diu durat v̄tus
primi patientis. Si autem occur
ret alicui obstaculo q̄ cūlarit tū
sire nō posset: reflectit son⁹ veniē
do p idem mediū p quod iuit vs
q; ad locum sue generacōis cōf
uando p figurā p̄mo causatam a
ista iteracō somi ē echo. **Fabulose**
loquēdo de echo narrat **Quidius**
7. Methamor. fuit enim virgo q̄
dam mire eloquētie que **Iuno** nē
longa narracōe detinere solebat
dūmodo **Jupiter** in montibus ad
ulteria sua fecit cum puellis. **Im**
pediebat igit̄ **Iuno** p narracōes
ipsi⁹ echo: ne deprehendere poss; is
tas puellas ipsis fugientib⁹ **Iuo**
ne detenta p narracōes ipsi⁹ echo
Tandē **Iuno** hoc p̄cepto. **Huius**
ait lingue qua sum decepta potes
tas. **Parua** tibi dat vocisq; breuis
sim⁹ vsus. **Prūauit** ḡ eam vsu lo
quēdi: hoc soli sibi relinq̄ns q̄ fi
nos verborū ingeminat. **Hec** ergo

echo **Narratū** iuuenē adāmauit
pulcherrimū ab eo repellit. **Spre**
ta latet filius pudibundaq; fron
dib⁹ ora **Protegit** a solū ex illo vi
uit in antris. **Fatigātib⁹** igitur
eam amore: dolore a pudore: cui⁹
corp⁹ totum euauit p̄ter vocem
a ossa. **Ossa** vero cōuersa sunt in
saxa a sic tandem sola vox reman
sit q̄ vocatur echo **Deficientes** fa
ciebant illos p̄ timore. **Ruāuis**
nō fiat hic mensio de bono timore
moraliter: sed tantū de timore qui
est pena. **Est** tamen nichilomin⁹
aduertendum q̄ timor laudabi
lis multa bona operatur i homini
bus. **Causat** enim timor in perso
na bona de futuris prouidentiam
a circumspectionem: de preteritis
contritionem a penitentiam: in a
gendis discretionem a diligentia
In periculis bonam aggressionē
a confidentiam. **Prīmū** omnium
bonorū que timor operatur in ho
mine est q̄ dat sibi de futuris p
uidentiam a circumspectionem.
Videtur enim q̄ presumptiosi a
superbi a accidiosi negligenter o
mittunt p̄curare q̄ sunt saluti eo
rū necessaria. **Virtuosi** vero timē
tes p̄uidēt a prouident sibi de
hīs q̄ ad salutem suam p̄tinent
Ad hoc est exēplum **Iosue. 9.** **Ga**
baonius qui timentes a facie fili
orum israhel eos cautelose p̄ue
nerunt destruerent: in āmento cō
strinxerunt eos a requisiti de frau
de r̄iderunt. **Timuim⁹** valde. a p
uidim⁹ aiab⁹ n̄is v̄to f̄ore opul
si. **Consiliē** viri sc̄i in p̄nti vita ml
ta cōsiderat eis piculosa futū a iō
nū oī diligentia p̄uidēt animab⁹

fuis. Et ideo dicit epimenetes p̄s
Beata ciuitas que i pace bellum ti-
 met. In vitaspacrum legitur li. 2.
 parte. 3. q̄ abbas helias ap̄t. tres
 res timeo. Vna quō aīa egressura ē
 de corpore. Alia quō sum iudici oc-
 curfurus. Tercia quō de me fuerit
 proferenda sententia. Narrat Ma-
 crobius in saturnia. de cōiuiio scie-
 diei fere in fine. Carnes aproz dela-
 te i lumine lunē contrahunt ex mi-
 mia humore putrefactionē: ita q̄
 nichil valent ad esū humanū. Cū
 ergo venatores illud p̄pendissent
 nec possent de filiis ad ciuitatez p̄-
 gere a omnes apros transferre. V-
 nus prudentior ceteris dixit q̄ car-
 nes illas in multis partib⁹ acutis
 clauis ereis configerent. Infixo er-
 go vnicuiq̄ parti clauo eneo detu-
 lerunt illas carnes in lumine lunē
 sine quacumq̄ iactura carniū.
Moraliter. Lumē lunē ē vana glori-
 a mūdi in qua qui nimis cōuersā-
 tur p̄pter humorem nimū delicia-
 rum putrescunt. In p̄s. Putraerūt
 a corrup. sūt cica. ac Vñ remediū
 speciale ē contra illud: timor futuri
 iudici quo homo configat crebro
 medicādo cor suū. Juxta illud p̄s
Confige timore tuo carnes meas a
 iudicijs ac. Solinus de mirabilib⁹
 mundi. c. 2. q̄ mutis interdum in-
 citamentum vocis necessarium ē
 quia non solū acut sed si numq̄
 fuerit extorquet. Deniq̄ tum olim-
 piana octaua a quinquagenavie-
 toe circū intrasset sardis. Asie opi-
 dum vbi tūc latebat. Cresus filius
 Achis regis mutus vsq̄ ad illud tē-
 pus in vocem metu timoris pro-
 pit. Exclamasse em̄ dicitur. Patet

patrī meo. Cito a hominē; te discā-
 cambus nostris. Sic peccator saltē
 metu iudici diuini si mutus aī fu-
 erit in vocē confessionis erumpat
Col. 13. Cū timore a tremore obice-
 mim illi regemq̄ seculorum exalta-
 te in operibus vestris. Secundo ti-
 mor virtuosus causat in homine de
 preteritis penitentiam a contritio-
 nem. Est enim sicut tiriaca que ex-
 pellit venenum. Sicut enim tiriaca
 de tiro efficitur serpente a est nich-
 ilominus antidotum contra ven-
 num. Ita timor de peccatis oritur a
 tamen peccata expellit. Eccl. Timor
 domini expellit peccatum. Naz. qui
 sine timore est non potest iustus
 fieri. Hinc est q̄ tam philosophi
 q̄ sancti inter omnes passiones p̄-
 cipue commendant verecundiam
 que est quasi quidam timor a sig-
 nificat penitentiam de aliquo dese-
 ctu. Dicit enim Arist. q̄ ethi in fi-
 ne q̄ verecundia est timor iglaciōis
 a timor cōfusionis. De quo probat
 cōmentator primo q̄ non est vir-
 tus s̄ passio: q̄d oñt. Tum per ei⁹
 diffinōez. Tum per effectum ei⁹.
Per diffinōez q̄d q̄ timor est vere-
 cūdia in glaciōis. Dis aut timor ē
 passio a nō virtus. Per effectū ve-
 recūdie probat idem. Omnes passi-
 ones appetitus sensitui causant i
 corpore transmutacionem a hoc fa-
 cit verecundia. Sicut em̄ per timo-
 rez de periculis mortis homo palle-
 cit. Ita per verecundiam que est ti-
 mor in glaciōis hō rutescit. Ratiō
 hui⁹ diuinitatis inter timorem a ve-
 cūdiam fuit ista q̄ verecūdia sit q̄
 dā timor q̄ timor p̄pe ē de piculo mo-
 tis l̄ acui⁹ nocētis vita hōis. Sedes.

autem vite est in corde. a isto quoniam
 do cor incipit deficere per timorem :
 non mittit illuc spiritus calorem a
 idcirco tunc retrahitur calor a facie
 cum sanguine a homo pallescit. Do-
 nor autem a etiam in honore in extero-
 ribus est. a idcirco quando homo timet
 per verecundiam perdere honorem: spi-
 ritus a humores trahunt se ad ex-
 teriora a sic concurrens sanguine
 homo exteri rubescit sicut quod ibi p-
 bat Aristo. de verecundia quod est
 passio laudabilis in iuvene. Vn-
diat. Laudamus quidem verecun-
 dos. Tercio ostendit quod non convenit
 etati simili. Quarto: quod nec studio-
 so: quia neque senex neque studiosus
 aliquid debet committere nisi debeat
 verecundari: Sed certe si senex ali-
 quid commiserit turpe vel etiam stu-
 diosus laudabile est quod verecundat-
 ur a illaudabilis obstinatio signum
 est non verecundari de tur-
 pibus. Quantum vero sancti verecun-
 diam commendent Ecce verba Ber-
nardi sup Cantic. s. moue. 81. Res-
ctio si quis graviter verecundia in-
 moribus hominum deprehendi quod
Verecundia omnium est ortus etatum
Sed in tenera etate apostolus pulchri-
 usque emittit. Quid amabilis ve-
 recundia adolesceret quod pulchra hec
 est: quod splendida gemma morum in ve-
 tu adolescentis: quod vera a minime
 dubia nuncia bone spiritus bone indo-
 lis: in dex fuit: virga discipline pug-
 natix pulchritudinis: inate special glo-
 ria ostie: fame custos: vice decus:
 virtutis sedes: primicie nature laus
 a insigne totius honesti: hic est timor
 necessarius Ecce. 3. Nichil melius
 quod timor domini. // Tercio timor

boni causat in agendis diligentiam
 a discretionem Ecce. 1. Qui timet
 deum nichil negligit. // Quarto
 boni timor causat homini in pericu-
 lo confidentiam a aggressionem. Me-
ti enim reputant se debiles qui in-
 gruente timore a cogente: ardua a
 difficilia fecerunt Vn Greg. 4. Mor.
In via dei a timore incipitur: ut
 ad fortitudinem veniatur. Na sicut
 in via seculi audacia fortitudinem
 ita in via dei audacia debilitatem
 facit. Et sicut in via seculi timor de-
 bilitatem: ita in via dei timor forti-
 tudinem Prov. 12. In timore domini
 fiducia fortitudinis Leclio. 194

Omnis enim orbis terrarum
 limpidus illuminabitur
 lumine a non impeditis o-
 sculis continetur. Solis au-
 tem illis superposita erat grauis
 nox imago tenebrarum que sup-
 uentura illis erat. Ipsi igitur sibi
 grauioribus erant tenebris. De-
clarato superius quod palpabiles te-
 nebre durantes per triduum affli-
 xerunt egyptios vniuersaliter sine
 exceptione. Hic ostendit quomodo
 afflixerunt eos singulariter sine ali-
 orum perturbatione. Et ita hoc tria fa-
 cit Vn est quod propter partes egypti to-
 tus mundus uerbat a gaudet a suf-
 ficient illo tpe lucis beneficio Aliud
 est quod soli egypti puerbant tunc tpe
 tenebrarum supplicio. Tercium est: quod pro-
 pter illa fuit eis illata iusto dei iudicio
Sed a ibi. Sol at. Tercia ibi. Ipsi
igitur Circa primum de sic. Dis ei orb-
 fra uerbat. Dis inquit orb-
 terrarum propter
 egyptum: uno propter loca in quibus e gip-
 cy morabantur limpidus illuminabat
 lumen in terra quod huiusmodi ubique locorum

preter q̄ in egipto vivere potuerūt
 sufficienter ad quecūq; opera exe-
 quenda Et hoc ē quod dicit q̄ im-
 peditis ab operibus cōtinebatur.
Exod. 10 Vbi cumq; erant filij isra-
 hel lux erat De secūdo dicit q̄ solis
 illis superposita erat grāuis nox &
 nebulosa & palpabilis tenebrarū
 obscuritas Nox dico existens ima-
 gō id est signum & figurā tenebra-
 rum infernalium que superuentuā
 illis erat id est in inferno futura.
 De tercio dicit sic. **Ipsi ergo graui-
 ores sibi erant tenebris.** Et fit hic
 mensio de triplici genere tenebra-
 rum viz de tenebris materialibus
 in presenti que fuerunt in egipto in
 aere. De tenebris spiritalibus que
 sunt peccata q̄ fuerunt egiptijs in
 mente. Et de tenebris infernalibus
 que sunt aggregate ex vtriusq; in i-
 ferno Tenebre ergo culpe fuerunt
 cause tenebre pene. Et quia culpa
 plus habet de malo q̄ pena: dicit
 q̄ egiptij peccatores & tenebrosi in-
 trinsecus per peccatum eant sibi ip-
 sis grāiores tenebre q̄ tenebre ma-
 teriales exteriores. Vel ipsi erant
 sibi grauiores tenebris scilicet ma-
 terialibus & est idem sensus Graui-
 ores autem tenebris erant Nota
 q̄ per peccata in scriptura sacra tū-
 bre designantur quadruplici racō-
 ne. Sūt tenebre corporales causa
 erroris & deceptionis. Vñ qui am-
 bulant de nocte faciliter cadūt **Jo-
 h. 12.** Qui ambulat in tenebris nes-
 cit quo vadit Et generaliter nullus
 operarius nullus artifex in tenebris
 potest ire ad artem suam sine erro-
 ris periculo Vñ sicut narrat marci-
 alis epig. h. 4. Pictor quidaz redar-

guis ā quōdam Quare cum pul-
 cherrimas ymagines depingeret:
 turpissimos tamen genearet filios
Ille respondit trufado dicens: q̄ hoc
 eēt ideo quia generaret in tenebris
 & pingeret in luce. Vñ autor scribit
 sic **Gaba** bonus pictor homines pi-
 isse de coros Fertur & inde coros pro-
 genuisse duos Cui Plinius ait **Mi-
 ror** bone **Gaba** cur melius pingas
 q̄ facias homines Intantum autē
 tenebre decipiunt homines occasi-
 onaliter q̄ omnis qui male agit obit
 lucem eo q̄ in tūbris potest in male-
 factis se protegere & alios improvi-
 sos circumuenire: ymmo ipsaz ve-
 recundiam que ē quoddam virtu-
 tis propugnaculum tenebre aufe-
 runt & expellunt. Et ideo generaliter
 omnia vicia magis exercentur de
 nocte & crebrius q̄ de die De nocte
Loth cum filiabus incestum cōmi-
 sit **Gen. 19.** De nocte miera patri
 se supposuit propter incestum a q̄
 impregnata & postea in arborem
 sui nominis mutata est vt dicit **O-
 uidius** de cōno methamorpho-
 sios libro decimo vbi dicitur Tene-
 bre minuunt: noxq; atra pudorem
 De nocte & de tempore tenebrarum
 p̄ristum ceperunt iudei. **Luce** vice-
 simo secūdo. **Hec ē** hōā vestra & po-
 testas tenebrarum. In tenebris
Troya capta fuit pro dentibus **V-
 lixe** & **Enea** Sicut narrat **Dares** fri-
 guis de troyana historia versus fi-
 nem Vnde etiam **Job. 32.** dicitur
Perforerunt in tenebris domos si-
 cut in die condixerunt sibi. Sicut
 autem corporaliter tenebre sūt oc-
 casiones erroris & peccati multipliciter
Ita consuetudo iacēdi in crimine aufert

lumen bone discretōnis et inducit
 eum in omne gen⁹ peccati. Vñ de
 talib⁹ in **Psalmo** sic dicit. Nescie
 rūt neq³ intellexerūt qui in tene
 bris ambulant. Et idē dicit **Aug.**
 de sētentijs ps. ca. 304. Tenebre i
 quit metuēde sunt mox: nō ocu
 loz et si oculoz: nō exteriōz vñde
 discernit albū et nigrū sed instuz
 et iniustum. Et ideo signāter dicit
 tur **Ad Thessa.** Omnes enī vos
 filij lucis estis et filij diei nō noctis
 neq³ tenebrarum. Simgunt poete
 sicut sngit et dicit **Claudian⁹** in
 maiori volumine libro quinto: q³
 omnes pestes infernales: q³ sunt
 apud eos vicia et supplicia nate su
 erunt de nocte et de acheronte. Est
 autem acheron flui⁹ infernalis.
 et sic nominat ab a quod ē sine et
 cheron saluatio: quasi sine salua
 tione. Eodem modo moaliter om
 nia vicia omnesq³ pestes inferna
 les fuerūt de nocte geneate iter dy
 aboli et euan primā matrem nos
 tram q³ merito acheronta vel ache
 ron dici potest quasi sine gaudio
 vel saluacōne q³ nō est saluata: s³
 maledicta fuit a deo **Gen. 3.** Mul
 tiplicabo eumpnas tuas et ocep
 tos tuos in dolore paries filios. In
 cuius signū vocata ē eua. Cuius
 nominis elemēta cōtrario ordine
 distinguuntur ad illius saluacōis
 vocabulum quod ē aue. sub cui⁹
 maledictionis dispendio totum
 māsit gen⁹ humanum: donec illa
 veniret q³ nomē eue mltauit in a
 ue et veteris testamēti tenebras i
 euangeliam vertit et i lucem quā
 do ortum ē in tenebris lumen rec
 tis cordē. Aue inquit gratia plena

Luce. pmo. Hoc enim salutiferuz
 verbum aue nō solum iocūditate
 te ratioe significatiōis repletur
 sed etiam mltitē diuine eēcie v
 nitatem et psonarum trinitatem:
 nec nō et nostre salutis felicitatez
 designat. Nam illud vocabulum
 i sua resonatione vt vna dictio p
 nūciatur et i sua compositione ex
 trib⁹ litteris integratur. In sua sig
 nificacōne salutem cuiuslibet iter
 pratur. Propter primū de figūe
 eēcie diuine vnitatem. ppter se
 cūdum psonarum trinitatem. ppter
 tētiū nostre felicitatis salutē
 importat. Primo g³ i isto vocabu
 lo aue tres vocales existunt: quē
 sūt a. v. et e. et tres psonas desig
 nat. A apud omnes gentes pma
 littera dicit eo q³ ipsa nascētibus
 vocem prior aperiat s³ **Papia.**
 Et ideo p a ātūa patris auctori
 tas. p v vni⁹ verbi veritas. p e eē
 ne emanacōis extremitas figura
 tur. et iō in incarnacōis mltitudo
 vbi fuit in maria totū trinitatis o
 patio quous solū vbi incarnatio nō
 s³ buit fieri ānūciacō nō ista sua
 saluatio aue in q³ latet sūme trini
 tetis assilatio pcessisset. et iō istū
 ē vbi nō tetragmaton: s³ trigma
 ton sūme trinitatis vestigiū et pma
 go nō ineffabile s³ sūme effabile
 ingi deuocōe et xpianis effanduz
 Iux³ exhortacōem ecclie sic dicitis
 Verbum lo. et su. p. il. aue p qd xpi
 sit cō. vgo mē fi. Primo g³ p istaz
 lraz q³ ē a designat pma psona s³
 ordine originis: q³ ē pē. **Vbi no
 tandū** q³ iste emū pē duplit³ acci
 pit i scriptura: eēcialit³ et notūli
 ter. **Eēcialit³ accipit. Mat. 6. Ego et**
 s. 40

pater vltimum sumus **I**ta hoc elem-
 tum .a. quandoq; accipitur essentia-
 liter a pro qualibet persona suppo-
 nit. Quandoq; notionaliter a soli
 patri deseruit. Essentialiter aut; a
 pro qualibet persona videtur acci-
 pi a propheta **I**er. 1. A. a. a. domi-
 ne deus **P**er hoc q; triplicat .a. tri-
 nitatem significat personarum. **E**t
 per hoc q; semel a singulariter sub-
 iungit domine deus essentie idicet
 vnitatem **V**ni a deus ipse se vocari
 a **I**oh. in **A**poc. reuelauit replica-
 tione triplici ita dicens **E**go sum al-
 pha a o principiu; a finis dicit do-
 minus deus **A**poc. 1. **E**andem auto-
 ritatem ter a no; pluries ponit in li-
 .ca. 21. a 22. ad ostendendū q; hoc
 vocabulum **A**lpha cuiuslibet persōe
 est commune **A**lpha enim grece a
 latine dicitur. Sic ergo quādoq; es-
 sentialiter accipitur a de qualibet p-
 sona predicatur. Quādoq; notioā-
 lit accipitur a soli persone patris
 deseruit a sic accipit **I**oh. 16. **E**xiui a
 patre a veni in mūdū; **E**t sic canit
 ecclesia a patre vngemius ad nos
 venit per virgiem baptisma ceuce
 cōsecrās **S**ecūdo per hoc elemētū;
 v que est secūda vocalis designat
 vnius verbi veritas **V**bi breuiter
Notandum q; istud elementum
 quādoq; est vocalis. Quādoq; con-
 sonās **Q**uādoq; nota numeral. 7.
 designans **V**ocalis dicitur quia p
 se vocem efficit scdm pristinū in
 maiori volumine **C**ōsonans quia
 cum alio sonat. **E**t certe isto modo
 verbum diuinum fuit quasi voca-
 lis ante incarnationem: cōsonās i
 incarnatione. nota numeralis fuit
 i passioe. **D**ico ḡ q; aīn carnacōez

fuit quasi vocalis qm; v; nō habū-
 it nisi vni nature diuine sonū; **I**ux-
 ta illud **I**n principio erat verbum;
 a ver. 1. **I**oh. 1. **S**ed certe verbum;
 in incarnatione factū est cōsonās qm;
 cū alio sonās qm; cū natura huma-
 na cōmūcauit sonū; a ydomata.
Iuxta illud **V**erbum caro factū est aē
Hoc aut; factū est p hoc verbum; **A**-
 ue **E**t iō. v. i hoc verbo manet cōso-
 nās a nō vocalis **S**ed tādem factū
 ē istud v. v. verbum; nota numeralis
 in sua passioe. **S**ed cuius numeri
 notat **C**erte quinarū; ppter quib;
 vulnera de quibus volo quinq; v-
 ba loqui **C**or. 19. **S**ic ḡ per hāc vo-
 calē designatur vnius verbi veritas
Tercio p hoc elemētum e eterne se-
 manationis extremitas signatus
 v; spūscū; q est vltima psona i
 emanādo. sicut ei hoc vōbulo **A**ue
 ē vltia in sonādo. **E**t videt notan-
 dū q; i hoc vōbulo a mystica dictio-
 ne **A**ue in qua multa ptiā sunt sa-
 cramēta q; elemēta. **V**nū primū;
 elemētum stat p se a duo alia adi-
 uicem sillabicant a d exprimentū
 maifeste modū originis a emana-
 tionis psonarū. **N**am q; pē est a se
 a a nullo alio **I**deo p se sillabicant
 a alie residue adiūce; sillabicant
 specialit; ppter duo a in hoc dicitur
 q; vtrac; ē ab alia qm; vna ab v-
 no a alterā a duob; **E**t etiā sola ē in-
 ter vocales pprie format; i gutture
Nā a formatur in pectore **E**t i guttu-
 re **I** i faucibus **O** i dentib; **V** i
 labijs. a q; e format; in gutture
 ne illū designat de quo canit ecclesia.
Tu tūc promisso patris sermone
 dicens guttura **P**er guttur em; spū-
 scū; vitalis emittitur a sic a patre

per etiam; peccata emittit spiritum suum et creabuntur et renouabis faciem terre. Sic ergo hoc notabile verbum Ave quod ut vna dictio pronuntiat diuine essentie notificat unitatem quod ex tribus litteris integre Persona cui significat trinitatem quod salutem cuiuslibet interpretat: predestinationis denotat pietatem. Secundo tenebre corporales sunt causa horroris et stuporificationis. Isay. 21. Tenebre stupescunt me. Et Gen. 4. Horror magnus et tenebrosus inuasit Abraham eodem modo peccata reddunt hominem timidum et stupidum dicentes conscientia ipsa se fore puniendum a deo. Sicut enim in tenebris magis potentes sunt demones et audaces et latrones et huiusmodi. Ita super peccatores plus potest demones quam super iustos. Vnde xpianitate crescite pro parte pro maiori parte illusiones demonum cessauerunt. Tercio tenebre corporales sunt causa languoris et desolationis. Os. 12. Infirmus plus de nocte quam de die affligit infirmum magis patiunt in tenebris quam in luce. Vnde Tob. 4. Quale michi gaudium erit qui in tenebris sedeo et lumen celi non video. Dixerunt enim quidam antiqui quod mediante quadam luce celesti anima in tellurium corpori copulatur et quod omnis sensus operatur quadam luce mediante. Et Aristo. 3. de anima dicit quod intellectus agens est habitus virtutis lumen. Et Aug. 9. dicit in diuersis locis quod veritas non videtur nisi in quadam luce sui generis que omnia habitus nobilitate ostendunt. Et ideo sicut in luce est vita hominis salus et solatium. Ita in tenebris est desolatio et omnis languoris augmentum.

sim. Sicut autem gratia lux est. Ita absentia gratie tenebre sunt que hominem in desperationis laborem inducunt. De quali dicitur Ecclesiastes. 4. Cunctis diebus vite sue commedet in tenebris et in curis multis et in erumna et in tristitia. Quod tenebre corporales sunt causa torporis et dormitionis. Et eodem modo moraliter absentia gratie redit potentias sensitivas vincas et ligatas. Ita quod nichil boni possit homo ad premium vite eterne merito operari. 1. 2. Impij in tenebris conticescent quia non in fortitudine sua robustabunt vir. Hoc est dictum non sufficiant naturalia hominis ad merendum vitam eternam sine lumine gratie coagente.

Capitulum decimum octauum.

Lectio centesima nonagesima septima.

Sandis autem tuis maxima erat lux et horum quibusdam vocem audiebant sed et figuram non videbant et quia ipsi non per eadem passi erant magnificabant te et qui a te lesi erant: quia non ledebantur gratias egerunt tibi et ut esset differentia tripsum petebat. Postquam actum est de tenebris quibus afflicti fuerunt egyptij. In isto capitulo agitur de beneficio lucis quo confortati sunt hebrei. Et circa hoc duo facit. Primo commemorat beneficium lucis collatum hebreis in egypto. Secundo beneficium lucis collatum eisdem in deserto. Secunda pars ibi. Propter quod ignis ardentem et cetera. Circa primum notatur quomodo lucis beneficium deprecabantur. Secundo quomodo propter hoc ipse

387

ca 18